

Εναλλακτικός τουρισμός: Ανάδειξη αθλητικών δράσεων ήπιου περιβαλλοντικού αποτυπώματος – η περίπτωση της ποδηλασίας

Νικόλαος Βαγιονής

Περίληψη

Οι φυσικές και αθλητικού τύπου δραστηριότητες αποτελούν δυναμικά ανερχόμενα τουριστικά θέλγητρα για διάφορους τόπους. Το ίδιο ισχύει και για την Ελλάδα, με το πρόσθετο πλεονέκτημα ότι δρουν εναλλακτικά σε σχέση με το εδραιωμένο στερεότυπο του μαζικού τουρισμού ήλιου, θάλασσας και αμμουδιάς. Οι δραστηριότητες αυτές έχουν σημαντικό δυναμικό εμπλουτισμού του τουριστικού προϊόντος και προσέλκυσης ποιοτικού και υπευθύνου τουρισμού. Στην Ελλάδα, όμως, ενώ οι αθλητικές δραστηριότητες είναι ενσωματωμένες στην εθνική κουλτούρα, στη θεωρία τουλάχιστον, και συνδέονται με την παράδοση και το φυσικό περιβάλλον, δεν έχουν ενταχθεί στο τουριστικό προϊόν στον βαθμό που θα ήταν δυνατό, ενώ μόνο πολύ πρόσφατα τείνουν ίσως να αποκτήσουν την αναγνώριση και την κοινωνική αποδοχή που θα τους άξιζε.

Στο άρθρο αυτό, μετά την οριοθέτηση ενός βιώσιμου αναπτυξιακού προσανατολισμού για τον τουρισμό και ιδίως για τον αθλητικό τουρισμό, γίνεται αναδρομή στην εξέλιξη της ποδηλασίας ως αθλητικού και κοινωνικού φαινομένου, αναλύονται εφαρμοσμένες περιπτώσεις ποδηλατικών εκδηλώσεων στην Ελλάδα και επιτυχημένες πρακτικές σε άλλες χώρες. Διοργανώσεις που, ενώ δεν είναι αθλητικοί αγώνες ενταγμένοι στα διεθνή ή εθνικά πρωταθλήματα, έχουν πιστοποιητικά ποιότητας και συνδυάζουν τόσο την αθλητική όσο και την τουριστική διάσταση, μαζί με μια εξωστρέφεια και διεθνή αναγνωρισιμότητα που εδραιώνουν μια τοπική αναπτυξιακή και ταυτότητα. Το ερευνητικό ερώτημα του άρθρου είναι το κατά πόσο και υπό ποιες συνθήκες είναι δυνατή και εφικτή η αποτελεσματική ένταξή τους στο τουριστικό προϊόν.

Λέξεις κλειδιά: Εναλλακτικός τουρισμός, αθλητικός τουρισμός, ποδηλασία, ποδηλατοτουρισμός, τουρισμός ήπιου περιβαλλοντικού αποτυπώματος

1. Οι στόχοι ενός βιώσιμου αναπτυξιακού προσανατολισμού για τον τουρισμό

Η κύρια κατεύθυνση μιας βιώσιμης αναπτυξιακής στρατηγικής στον χώρο και σε σχέση με τον τουρισμό θα μπορούσε να συνοψισθεί στη διατήρηση και βελτίωση της κοινωνικής ευημερίας των τόπων υποδοχής και την προστασία τους από τις δυσμενείς επιπτώσεις του υπερτουρισμού στο περιβάλλον, στους οικισμούς, στην υγεία, στους φυσικούς πόρους και στον πολιτισμό. Ως επιμέρους στόχοι μπορούν να αναφερθούν η ενίσχυση της οικονομικής και πολιτιστικής ανθεκτικότητας των κοινωνιών υποδοχής και η διατήρηση ολόκληρης της πυραμίδας του πληθυσμού στις απομακρυσμένες περιοχές υποδοχής.

Στην κατεύθυνση αυτή ζητούμενο είναι η ανάπτυξη, ο εμπλουτισμός και η ενδυνάμωση του τοπικού κοινωνικού κεφαλαίου, μέσω της δημιουργίας εισοδήματος από τον τουρισμό και της ανταποδοτικής φορολογίας, στη διατήρηση και ανάπτυξη δομών και κοινωνικών παροχών στην εκπαίδευση και κατάρτιση, στις τέχνες και τον πολιτισμό, με μουσεία, θέατρο, μουσική, στην υγεία, με πρόληψη, νοσηλεία, συμβουλευτική, στη στέγαση για όλους, στη φροντίδα ηλικιωμένων και ΑμΕΑ και στον αθλητισμό, μαζικό και αγωνιστικό. Παράλληλα, πρέπει να προωθείται ο σεβασμός στο περιβάλλον, φυσικό και ανθρωπογενές (Stavrinoudis et al., 2010). Όσον αφορά τον τουρισμό, είναι καίριας σημασίας η χρήση των τοπικών πολιτιστικών πόρων, υλικών και άυλων, με τρόπο που όχι μόνο να μην προσβάλλει αλλά να εγγυάται την ανάδειξη και την προστασία τους.

Στο παραπάνω πλαίσιο, μπορούν να υιοθετούνται και να ενθαρρύνονται τύποι και μορφές τουριστικής ανάπτυξης που συνδέουν το τουριστικό προϊόν με την τοπική παραγωγική βάση (Korres et al., 2017), με την τοπική κουλτούρα, παραδόσεις, τέχνες, ικανότητες, και με τη χρήση και προώθηση τοπικών προϊόντων, με ειδική διαφήμιση (branding) στην τουριστική αγορά (Belias et al., 2017). Η παραπάνω διασύνδεση συμβάλλει στη μείωση της εποχικότητας με ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών αυξημένης τοπικής προστιθέμενης αξίας και δωδεκάμηνης ελκυστικότητας (Koenig-Lewis et al., 2005). Στην κατεύθυνση αυτή, εντάσσονται στο τοπικό τουριστικό προϊόν αθλητικού τύπου δράσεις ήπιου περιβαλλοντικού αποτυπώματος (Gibson et al., 2011).

2. Ανάδειξη και ένταξη στο τουριστικό προϊόν αθλητικού τύπου δράσεων

2.1. Αθλητισμός και τουρισμός

Οι φυσικές και αθλητικού τύπου εκδηλώσεις είναι δυναμικά ανερχόμενες τουριστικές δραστηριότητες, εναλλακτικές σε σχέση με το στερεότυπο του μαζικού τουρισμού

(3s/4s). Σε όλη την Ευρώπη, αλλά και στον ανεπτυγμένο κόσμο γενικότερα, η διάδοση της ευζωίας και των σπορ ξεκίνησε διστακτικά στις αρχές του 20ού αιώνα αφορώντας κυρίως ορισμένες ελίτ. Αναπτύχθηκε στο δεύτερο μισό του 20ού αιώνα, παρουσιάζοντας έντονη αυξητική τάση και μαζικοποίηση στο πρώτο τέταρτο του 21ου αιώνα, που κορυφώθηκε κατά και μετά την πανδημία Covid19 (2020-2022)¹ με αμείωτη ένταση μέχρι και σήμερα (Meditinos et al., 2020).

Οι φυσικές και αθλητικού τύπου δραστηριότητες εναρμονίζονται με την ελληνική κουλτούρα και δένουν με την παράδοση και το φυσικό περιβάλλον. Η αναβίωση των Ολυμπιακών Αγώνων και του Μαραθωνίου Δρόμου το 1896, στο ανακαινισμένο Παναθηναϊκό Στάδιο, αμέσως μετά τη χρεωκοπία του Δεκεμβρίου 1893 και τον Διεθνή Οικονομικό Έλεγχο που ακολούθησε², αποτέλεσε έναυσμα για την ενίσχυση της μέχρι τότε ασήμαντης επισκεψιμότητας της Ελλάδας (Kitroeff, 2005).

Η θεσμική ανάδειξη και στήριξη αθλητικού τύπου δράσεων ήπιου περιβαλλοντικού αποτυπώματος έχει επιχειρηθεί από δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς και σε άλλες περιόδους, με εναλλαγές επιτυχιών αλλά και πληθώρας οργανωτικών και επιχειρησιακών προβλημάτων, σε τομείς όπως η ιστιοπλοΐα, η ορειβασία, η ιππασία, οι μαραθώνιοι³, το δρομικό κίνημα και η ποδηλασία (Gkarane et al., 2024). Η κοινωνική αποδοχή των αθλητικών δράσεων είναι το πιο βασικό κριτήριο, αλλά και το ζητούμενο, για την αποτελεσματική ενσωμάτωσή τους στο σύγχρονο κοινωνικό, οικονομικό και επιχειρηματικό περιβάλλον. Όπως θα δούμε στη συνέχεια, όπου αυτό επετεύχθη, η μετέπειτα δυναμική και τα αποτελέσματα ήταν θεαματικά.

2.2. Η ποδηλασία στην Ευρώπη και στην Ελλάδα

Η Ευρώπη μετά το 1890 βιώνει ένα κίνημα αντίστοιχο ενός «νέου διαφωτισμού», που αφορά περισσότερο το «εν σώματι υγείη» τμήμα του ρωμαϊκού ρητού του Ιουβενάλη⁴, μια περίοδο γενικότερης αθλητικής άνθισης, και σ' αυτό το πλαίσιο

1 Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας (WHO) σημείωσε την έναρξη της "Public Health Emergency of International Concern" στις 30 Ιανουαρίου 2020 και τη λήξη της στις 5 Μαΐου 2023.

2 Η Βουλή κηρύσσει χρεοστάσιο στις 10 Δεκεμβρίου 1893 και ο Χ. Τρικούπης αναφωνεί το: «Δυστυχώς επτωχεύσαμεν!». Τα επόμενα χρόνια η χώρα θα τεθεί υπό Διεθνή Οικονομικό Έλεγχο, με μονοπώλια στο οινόπνευμα, τα σπύρτα, το αλάτι κ.λπ., οι επιπτώσεις του οποίου θα φθάσουν μέχρι την είσοδο της Ελλάδας στην ΕΟΚ το 1980, καθώς τα δάνεια του 1893 εξοφλήθηκαν το 1978.

3 Ο Μαραθώνιος της Αθήνας είναι χαρακτηριστική περίπτωση. Ξεκίνησε το 1896 και έκτοτε αποτελεί αθλητικό τοπόσημο της Αθήνας. Ενώ διεξάγεται σχεδόν αδιάλειπτα για 120 και πλέον χρόνια, ο Μαραθώνιος του 2024 είχε τίτλο «41ος Αυθεντικός Μαραθώνιος της Αθήνας», γεγονός που συνοψίζει τις οργανωτικές περιπέτειες του αγώνα.

4 Η φράση ανήκει στον σατιρικό ποιητή Ιούνιο Ιουβενάλη (60 – 127 μ.Χ.). Στο έργο του Σάτιρες υπάρχει η φράση «orandum est ut sit mens sana in corpore sano» («πρέπει να προσευχόμαστε ώστε να υπάρχει υγής

δημιουργούνται και οι προϋποθέσεις της πρώτης Ολυμπιάδας του 1896, στην Αθήνα (Goh, 2021· IOC, 2023).

Κατά τα τέλη του 19ου αιώνα η Ευρώπη δημιουργεί μεγάλους και καλά οργανωμένους διεθνείς ποδηλατικούς αγώνες, που διατηρούνται ως σήμερα και έχουν παγκόσμια απήχηση. Χαρακτηριστικοί είναι οι ημερήσιοι αγώνες – «μνημεία» όπως ο Liege-Bastogne-Liege (1892) στο Βέλγιο, που αναφέρεται και ως «La Doyenne», καθότι ο παλαιότερος (Di Meo, 2024). Στη Γαλλία εμβληματικός είναι ο αγώνας Paris-Roubaix (1896). Το Ρουμπαί είναι η βορειότερη πόλη πριν τα σύνορα με το Βέλγιο και ο αγώνας αναφέρεται και ως «l' Enfer du Nord» λόγω της διέλευσής του έως και σήμερα από σειρά πετρόστρωτων οδικών τμημάτων (Εικόνα 1), τα οποία διαφυλάσσονται λόγω της ιστορικής τους σύνδεσης με τον αγώνα και προσελκύουν σε όλο το μήκος τους πολλές χιλιάδες θεατών απ' όλο τον κόσμο.

Στην Ιταλία ξεχωρίζουν οι αγώνες Giro di Lombardia (1905), και ο Milano – San Remo (1907) ή La Classicissima, στις Κάτω Χώρες το περίφημο Tour of Flanders (1913), επίσης με τμήματα πετρόστρωτων δρόμων και υψηλότερη δημοφιλία θεατών (Εικόνα 2), το Gent – Wevelgem (1934), και αρκετοί ακόμα φημισμένοι ημερήσιοι αγώνες. Ο Mignot (2015· 2016· 2022) φωτίζει με ενδελέχεια τη θεματική των «αγώνων – μνημείων».

Εικόνα 1: Paris - Roubaix, 2017. Οι ποδηλάτες αγωνίζονται σε πετρόστρωτους δρόμους

Πηγή: Kotek (2017). Paris-Roubaix 2017, 57 26 km. Η φωτογραφία δημοσιεύεται με άδεια CC BY-SA 4.0 <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=57860471> Copyright Felouch Kotek 2017.

Εικόνα 2: *Tour of Flanders, 2010, The Muur*. Οι ποδηλάτες αγωνίζονται σε πετρόστρωτους δρόμους με πυκνό πλήθος θεατών

Πηγή: Ireland (2010). *Tour of Flanders 2010 - The Muur*. Η φωτογραφία δημοσιεύεται με άδεια CC BY 2.0. <https://www.flickr.com/photos/42101352@N07/4498493310>

Copyright Louise Ireland 2010.

Όλοι οι παραπάνω αγώνες αποτελούν τον ερασιτεχνικό αγώνα που διεξάγεται την παραμονή του επίσημου αγώνα, στην ίδια διαδρομή ή σε μέρος αυτής, προσφέροντας στους ερασιτέχνες ποδηλάτες τη δυνατότητα να ποδηλατήσουν οργανωμένα στις ίδιες διαδρομές με τα ποδηλατικά ινδάλματά τους. Για παράδειγμα, στην Ιταλία η ιδέα του αντίστοιχου ερασιτεχνικού αγώνα, του «Milano-San Remo Amatori» (Milano-San Remo, 2025), υλοποιείται από το 1970, ενώ το 2025 διοργανώνεται για 54η φορά. Στη Γαλλία, το Paris Roubaix Challenge (Paris-Roubaix Challenge, 2025) προσφέρει στους ερασιτέχνες ποδηλάτες τρεις διαδρομές, των 70, των 145 και των 170 χιλιομέτρων. Αντίστοιχα, στο Βέλγιο διοργανώνεται για ερασιτέχνες το «Liège-Bastogne-Liège Challenge». Στο πλαίσιο αυτό, φίλοι της ποδηλασίας αγοράζουν τουριστικά πακέτα συμμετοχής στον ερασιτεχνικό «αγώνα» και παρακολουθούν τον επίσημο αγώνα των επαγγελματιών αθλητών ή της «elite». Θα αναφέρουμε για παράδειγμα τον αγώνα Strade Bianche στην Ιταλία, που διεξάγεται σε χωμάτινους δρόμους (Εικόνα 3), ο οποίος, επίσης, έχει διοργάνωση για ερασιτέχνες Grand Fondo (UCI, 2025a) την προηγούμενη του αγώνα (Strade Bianche, 2025a) σε δύο μήκη διαδρομών, 87 και 134 χιλιομέτρων με κόστος εγγραφής στα 109 €. Ο ερασιτεχνικός αγώνας έχει θέσει οροφή συμμετοχών τις 6500 (Strade Bianche, 2025b) και έχει ζήτηση που υπερκαλύπτει τις διαθέσιμες θέσεις.

Εικόνα 3: *Strade Bianche, 2022. Ποδηλασία σε χωμάτινους δρόμους στην ύπαιθρο της Ιταλίας*

Πηγή: Betteridge (2022). *Strade Bianche*. Η φωτογραφία δημοσιεύεται με άδεια CC BY 2.0. <https://openverse.org/image/10e0e784-8d1b-4fc6-bd3b-527a7849e20c?q=strade+bianche&p=20>
Copyright Adrian Betteridge 2022.

Το 1900 ιδρύεται στη Ρώμη η Παγκόσμια Ομοσπονδία Ποδηλασίας (Union Cycliste Internationale – UCI) από τις ποδηλατικές ομοσπονδίες του Βελγίου, της Γαλλίας, της Ιταλίας, της Ελβετίας και των ΗΠΑ (ΕΟΠ, 2025). Η UCI σήμερα εποπτεύει και συντονίζει 205 εθνικές ποδηλατικές ομοσπονδίες. Διοικεί και προάγει το σπορ σε παγκόσμιο επίπεδο διατηρώντας τόσο την παράδοση, την περιβαλλοντική ευαισθησία όσο και τη δημοφιλία του (UCI, 2025b). Συγκεκριμένα, επιβλέπει, προβάλλει και υποστηρίζει, αφενός, ποδηλατικά αγωνίσματα, όπως την ποδηλασία δρόμου (road), πίστας (track), βουνού (mountain bike), την ποδηλασία αγώνων επίδειξης (bmx) και τους ηλεκτρονικούς εξ αποστάσεως αγώνες (e-sports) (UCI, 2025c). Αφετέρου, προωθεί εκδηλώσεις που εντάσσονται στην «ποδηλασία για όλους» (cycling for all) (UCI, 2025d), όπως είναι το «σήμα ποδηλατούπολης» (UCI-bike city label), η πιστοποίηση ποδηλατοδρόμων ή ποδηλατικών διαδρομών (UCI-pathways) και οι ανοικτοί ερασιτεχνικοί αγώνες (UCI-grand fondos) (UCI, 2025a).

Ταυτόχρονα, δημιουργούνται και πολυήμεροι αγώνες, εθνικοί ή περιφερειακοί γύροι, όπως το Tour De France (1903), το Giro d' Italia (1909), η Volta a Catalunya

(1911), που θα ακολουθηθούν από δεκάδες ακόμα αγώνες παγκόσμιας εμβέλειας, η Vuelta al Pais Vasco (1924), ο Paris-Nice (1933), το Tour de Suisse (1933), το Deutschlandtour (1913/1934), αρχικά σε κρατίδια της Γερμανίας και σε δεύτερη φάση παγγερμανικά, η Vuelta a Espana (1935) (Mignot, 2016).

Στην Αγγλία το 1894, όπως περιγράφει ο Messenger (1998), στη διάρκεια ενός ποδηλατικού αγώνα στα βόρεια του Λονδίνου τρόμαξε ένα άλογο και κατόπιν καταγγελίας στην αστυνομία απαγορεύθηκαν οι ποδηλατικοί αγώνες σε δημόσιο δρόμο μέχρι και το 1942. Εν μέσω του Β' Παγκοσμίου Πολέμου, το 1942, δημιουργείται η British League of Racing Cyclists (BLRC) σε αντιπαράθεση με την Βρετανική Ποδηλατική Ομοσπονδία, που νομότυπα διεξήγγε αγώνες μόνο σε ποδηλατοδρόμια. Η BLRC και χωρίς την συγκατάθεση της UCI διοργάνωσε το 1945 το Victory Cycling Marathon από το Μπράϊτον στη Γλασκώβη σε πέντε ετάπ. Συμμετείχαν Βρετανοί ποδηλάτες αλλά και Γάλλοι, από μία επίσης μη αναγνωρισμένη, ελεγχόμενη από τους κομμουνιστές, ποδηλατική ένωση, την «Fédération Sportive et Gymnastique du Travail» (St. Pierre, 1978· Hood, 2012). Ο αγώνας υποστηρίχθηκε από εφημερίδες από το 1947 μέχρι το 1951, οπότε και ονομάστηκε Tour of Britain. Από το 1958 ονομάστηκε Milk Race, από το 1987 Kellogg's Tour, από το 1998 PruTour και από το 2004 και πάλι Tour of Britain (Fotheringham, 2003). Οι αγώνες αυτοί αρχικά και εν πολλοίς μέχρι τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο ήταν ανοικτοί σε όλους, δηλαδή σε κάθε ενδιαφερόμενο ποδηλάτη.

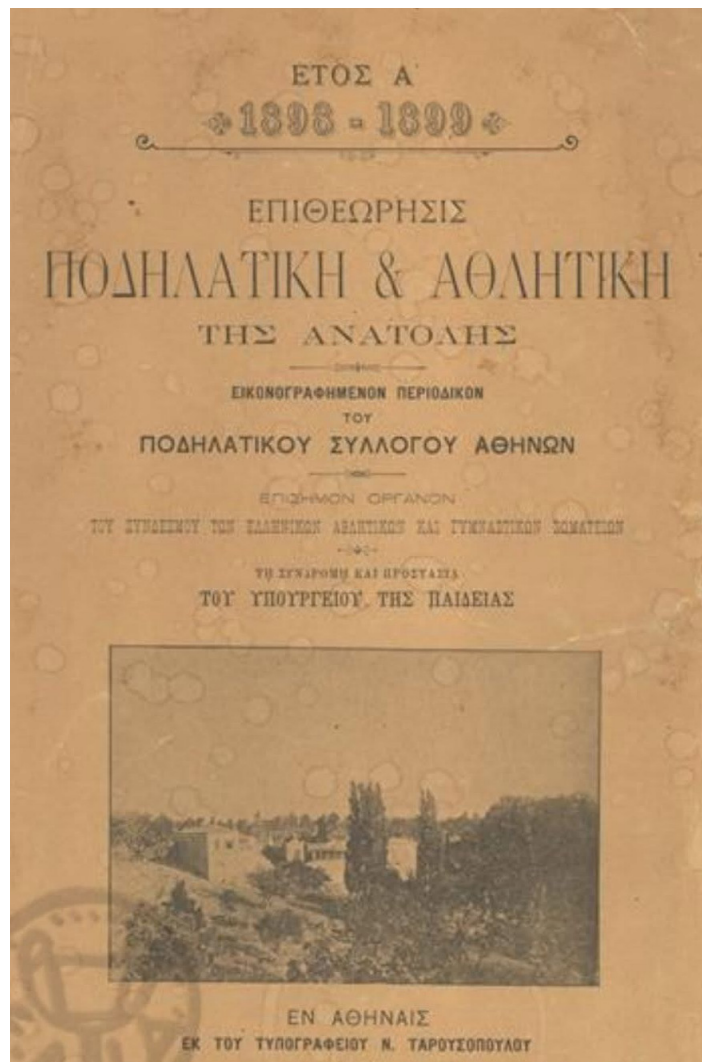
Σταδιακά και μετά το 1947 οι αγώνες εντάσσονται στο πρόγραμμα της UCI, κατηγοριοποιούνται και οι κορυφαίοι απευθύνονται σε ποδηλατικές ομάδες. Οι ομάδες αυτές, λόγω της εντονότατης δημοφιλίας της ποδηλασίας στην Ευρώπη σύντομα αποκτούν ισχυρή χρηματοδοτική στήριξη, από επιχειρήσεις κάθε είδους, (διατροφής, ένδυσης, δομικών υλικών, τραπεζών κ.λπ.) και μετεξελισσονται σε επαγγελματικές, με αντίστοιχη οργάνωση και συμβόλαια υψηλών αμοιβών για τους διακριθέντες ποδηλάτες.

Το 1958 η UCI διοργανώνει για πρώτη φορά παγκόσμιο πρωτάθλημα ποδηλασίας γυναικών. Σταδιακά, αλλά όχι άμεσα όπως θα δούμε, όλοι οι μεγάλοι αγώνες περιλαμβάνουν και συμμετοχή γυναικών, είτε ταυτόχρονα είτε σε παράλληλη διοργάνωση. Για παράδειγμα το Tour de France Feminin ξεκίνησε το 1971, ενώ η πρώτη Ολυμπιάδα που συμπεριέλαβε αγωνίσματα γυναικών στην ποδηλασία ήταν αυτή του 1984 στο Λος Άντζελες (KX3, 2025). Σήμερα όμως η γυναικεία ποδηλασία σε όλα τα επίπεδα είναι πλήρως ανεπτυγμένη, καθώς η UCI διοργανώνει Παγκόσμια Πρωταθλήματα Γυναικών (που τροφοδοτούνται από αντίστοιχα εθνικά, ηπειρωτικά κλπ.) σε όλες τις κατηγορίες ποδηλασίας, όπως Δρόμου, Πίστας, Βουνού (Mountain),

Επίδειξης/Δεξιοτεχνίας (BMX Freestyle), Ανωμάλου Δρόμου (Cyclocross) κ.ά. (UCI 2025e).

Στην Ελλάδα το 1885 είναι η χρονιά που το ποδήλατο κάνει για πρώτη φορά την εμφάνισή του. Μεγάλος ενθουσιασμός εκδηλώνεται για τη νέα εφεύρεση και αγκαλιάζεται το ποδήλατο τόσο τουριστικά όσο και αθλητικά. Πέντε χρόνια αργότερα, το 1890, διοργανώνονται οι πρώτοι αγώνες ποδηλασίας στη χώρα μας. Το 1898-99 υπάρχουν ήδη ποδηλατικοί σύλλογοι και εκδίδεται το περιοδικό του Ποδηλατικού Συλλόγου Αθηνών (Εικόνα 4).

Εικόνα 4: Περιοδικό του Ποδηλατικού Συλλόγου Αθηνών στο τέλος του 19ου αιώνα

Πηγή: ΕΛΙΑ/ΜΙΕΤ (2025), Εξώφυλλο του περιοδικού *Επιθεώρησις Ποδηλατική και Αθλητική της Ανατολής*. Ψηφιακό φωτογραφικό αρχείο. Υδατοσημασμένο ψηφιακό αρχείο ελεύθερης χρήσης. https://lekythos.library.ucy.ac.cy/bitstream/handle/10797/26095/pod_issue1.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Μέσα σ' αυτό το ευνοϊκό κλίμα, στους Ολυμπιακούς Αγώνες του 1896 επιτυγχάνονται μεγάλες αθλητικές επιτυχίες. Χρυσός Ολυμπιονίκης στον αγώνα δρόμου αντοχής στέφεται στις 31 Μαρτίου 1896 ο Αριστείδης Κωνσταντινίδης⁵ (ΕΟΠ, 2025a). Οι αγώνες ποδηλασίας πίστας το 1896 διεξάγονται στο Ποδηλατοδρόμιο του Φαλήρου⁶ (σημερινό «Γ. Καραϊσκάκης»), και υπάρχουν και άλλες μεγάλες ελληνικές επιτυχίες: Ο Γιώργος Κωλέττης παίρνει το ασημένιο μετάλλιο στα 100χλμ. πίστας, ο Παναγιώτης Παρασκευόπουλος το χάλκινο μετάλλιο στον αγώνα 12 ωρών πίστας και ο Σταμάτης Νικολόπουλος κερδίζει 2 ασημένια μετάλλια, στα 2 χλμ. Ατομικής Χρονομέτρησης και στην Ταχύτητα (ΕΟΠ, 2025).

Τα επόμενα, όμως, χρόνια δημιουργούνται προβλήματα και ασυνέχειες όσον αφορά την ποδηλασία, άλλα σχετικά και άλλα όχι με τις πολιτικοστρατιωτικές περιπέτειες της χώρας⁷. Το πρώτο Πανελλήνιο Πρωτάθλημα Ποδηλασίας πραγματοποιείται μόλις το 1929, 40 σχεδόν χρόνια μετά τους πρώτους αγώνες. Να σημειωθεί, επίσης, ότι το ποδηλατοδρόμιο Φαλήρου κατεδαφίζεται το 1934-1935 και για 70 χρόνια η Αθήνα δεν έχει ποδηλατοδρόμιο μέχρι τους Ολυμπιακούς Αγώνες του 2004, ούτε βέβαια ποδηλατικές διακρίσεις. Ποδηλατοδρόμιο υπάρχει μόνο στη Ρόδο, που, όπως είναι γνωστό, ως νησί των Δωδεκανήσων δεν ανήκει στην ελληνική επικράτεια ως το 1948. Το ποδηλατοδρόμιο στο Δημοτικό Στάδιο Ρόδου «Διαγόρας», με την αρχική ιταλική του ονομασία «Arena Del Sole» κατασκευάστηκε το 1932 από τις ιταλικές Αρχές (Ροδιακή, 2023) με αρχιτέκτονα τον Armando Bernabiti και η πίστα του παραμένει μέχρι σήμερα τσιμεντόστρωτη, ενώ όλα τα σύγχρονα –ή τα εκσυγχρονισμένα– ποδηλατοδρόμια έχουν ξύλινη πίστα (παρκέ) από ξύλο πεύκου (Capo Velo, 2016).

Το 1937, σχεδόν πενήντα χρόνια μετά τους πρώτους αγώνες ποδηλάτου στη χώρα, ιδρύεται η Ποδηλατική Ομοσπονδία Ελλάδος (ΠΟΕ), η οποία σύντομα διαλύεται εξαιτίας του Β' Παγκοσμίου Πολέμου. Το 1947 η ποδηλασία ενσωματώνεται στον Σύνδεσμο Ελληνικών Γυμναστικών και Αθλητικών Σωματείων (ΣΕΓΑΣ) και παραμένει εκεί έως το 1973, όπου ιδρύεται η Ελληνική Ομοσπονδία Ποδηλασίας (ΕΟΠ) (ΕΟΠ, 2025).

5 Ο Κωνσταντινίδης παραμένει μέχρι σήμερα ο μοναδικός Έλληνας ποδηλάτης με χρυσό μετάλλιο σε Ολυμπιακούς. Τερμάτισε πρώτος την διαδρομή 87 χιλιομέτρων, που ξεκινούσε από την Αθήνα, έφτανε έως το Μαραθώνα και κατέληγε στο Φάληρο.

6 Το Ποδηλατοδρόμιο Φαλήρου κατασκευάστηκε το 1895 για τους πρώτους Ολυμπιακούς Αγώνες της επόμενης χρονιάς. Ήταν στα πρότυπα του αντίστοιχου ποδηλατοδρομίου της Δανίας και κόστισε συνολικά 100.000 δραχμές. Τα σωματεία του Ολυμπιακού Σ.Φ.Π. και του Εθνικού Ο.Φ.Π.Φ. το 1934 προχώρησαν στην δημιουργία μίας «Διαχειριστικής Επιτροπής Γηπέδου», που ανέλαβε την ευθύνη της μελέτης για την νέα μορφή του χώρου και το 1935 το ποδηλατοδρόμιο κατεδαφίστηκε.

7 Με τους πολέμους 1912-13, 1914-17, 1919-22 κ.λπ..

Στην ελληνική ποδηλασία τα τελευταία 70 χρόνια, υπό αντίξοες συνθήκες και με μόνιμο έλλειμμα υποδομών και χρηματοδότησης, υπάρχουν ορισμένες διεθνείς διακρίσεις και επιτυχίες αθλητών, αλλά η ποδηλασία ποτέ δεν αποκτά περίοπτη θέση στην Ελλάδα. Ως παραδείγματα, και με δεδομένη την παράλειψη κι άλλων αξιόλογων αθλητών λόγω χώρου, θ' αναφέρουμε ορισμένους ποδηλάτες που διακρίνονται σε Βαλκανικούς, Μεσογειακούς και άλλους διεθνείς αγώνες δρόμου, όπως τους Γιάννη Νταουσανάκη (1938), Σταμάτη Ρηγούτσο (1940), Γιώργο Πρίφτη (1942) και Κώστα Μητσάκη (1946), τους Στέλιο Βάσκο, Θωμά Τιμαμόπουλο και Γιώργο Βασιλάκη (1952), τους Νίκο Λουλούκο και Ηλία Κελεσίδη (1953), τον Κανέλλο Κανελλόπουλο (1957), τον Βαγγέλη Παπαδάκη (1960) τον Βασίλη Αναστόπουλο (1975) (νικητή Διεθνούς Γύρου Ελλάδας 2003, κ.α.), τον Ιωάννη Ταμουρίδη (1980) (2ο και 3ο Διεθνή Γύρο Ελλάδας 2011 και 2012, κ.α.). Η εντυπωσιακή εμφάνιση της καλύτερης ίσως ιστορικά εθνικής ομάδας ποδηλασίας Markompotsaris (2019), στο Bergamo το 1980 παρατίθεται στην Εικόνα 5.

Εικόνα 5: Η Ελληνική Εθνική Ομάδα ποδηλασίας στο Tour of Bergamo, 1980

Διακρίνονται από αριστερά: Κανέλλος Κανελλόπουλος, Ηλίας Κελεσίδης, Βαγγέλης Παπαδάκης, Θωμάς Τιμαμόπουλος και μπροστά δεξιά Νίκος Λουλούκος.

Πηγή: Triantafyllou (1980). Η Ελληνική Εθνική Ομάδα ποδηλασίας στο Tour of Bergamo. Η φωτογραφία ελήφθη από τον Nassos Triantafyllou το 1980 και δημοσιεύεται με γραπτή άδεια του φωτογράφου. <https://thecyclingjournal.gr/historica-greece/>. Copyright Nassos Triantafyllou / Cyclingphotos.gr 1980

Στη σύγχρονη εποχή διακρίνονται οι Βασίλης Αναστόπουλος (1975), Περικλής Ηλίας (1986), Πολυχρόνης Τζωρτζάκης (1989) (Νικητής Γύρου Αιγύπτου 2019, Βουλγαρίας 2019, κ.α.), Γιάννης Ταμουρίδης (1990) (2ος Γύρος Ρουμανίας, 2010, 2011, Ταιβάν 2014, Εσθονίας 2015), και Γιώργος Μπούγλας (1990). Επίσης, στην ποδηλασία πίστας αναφέρουμε τον Γιώργο Χειμωνέτο (1972) από τη Ρόδο (με 3 ευρωπαϊκούς και 3 παγκόσμιους τίτλους) και πιο πρόσφατα, μετά τη δημιουργία του ολυμπιακού ποδηλατοδρομίου στην Αθήνα, τον Χρήστο Βολικάκη (1988) (παγκόσμιο τίτλο πίστας εφήβων 2005, κ.α.) και τον Κωνσταντίνο Λιβανό (παγκόσμιο τίτλο πίστας 2019, πανευρωπαϊκό τίτλο 2020 κ.α.). Τέλος, τον Περικλή Ηλία (1986) (παγκόσμιο τίτλο ορεινής ποδηλασίας, 2012), και τον Νίκο Παπαγγελή (6η θέση Παραολυμπιακοί Τόκυο 2021) (ΕΟΠ, 2025· Cycling Ranking, 2025).

Η γυναικεία ποδηλασία στην Ελλάδα παλαιότερα δεν είχε καταφέρει να έχει διεθνείς διακρίσεις, αλλά αξίζει να αναφερθεί η Ελληνίδα πρωταθλήτρια Ελένη Κλαπανάρα (1973), η οποία συμμετείχε σε παγκόσμιο πρωτάθλημα πίστας το 2010. Πρόσφατα, όμως, επετεύχθησαν σημαντικές διεθνείς διακρίσεις, όπως με το χάλκινο μετάλλιο στο «Tandem» (ποδήλατο δύο αθλητών) της Ελένης Καλατζή και Αργυρώς Μηλάκη το 2019 στο Κεμπέκ. Οι επιτυχίες συνεχίστηκαν με χρυσό Βαλκανικό μετάλλιο από τη Βαρβάρα Φασόη (1991) στο Bacau της Ρουμανίας το 2019, με εντυπωσιακή επανάληψη στις 23 Μαΐου 2025 και πάλι στο Βαλκανικό Πρωτάθλημα ποδηλασίας στο Bacau της Ρουμανίας, όπου η Βαρβάρα Φασόη κατέκτησε ξανά το χρυσό Βαλκανικό μετάλλιο δρόμου και η Αργυρώ Μηλάκη το ασημένιο (ΕΟΠ, 2025^β).

Παρόλα αυτά, να σημειωθεί ότι η Ελλάδα, με την πρώιμη άνθιση του αθλήματος και με επιτυχίες στο ποδήλατο, εδώ και 130 χρόνια δεν έχει κατακτήσει άλλο ολυμπιακό μετάλλιο σε οποιοδήποτε αγώνισμα ποδηλασίας δρόμου, πίστας ή άλλου, πέρα από αυτά του Κωνσταντινίδη και των αθλητών πίστας των Ολυμπιακών του 1896.

3. Η ποδηλασία ως ειδική μορφή αθλητικού τουρισμού στην Ελλάδα: κοινωνικό κεφάλαιο και καλές πρακτικές

Στην Ελλάδα, όπως είναι γνωστό, το κλίμα είναι ήπιο όλους τους μήνες του χρόνου και οι βροχερές μέρες είναι λίγες σχετικά με την Ευρώπη. Υπάρχουν πολλοί επαρχιακοί δρόμοι που μπορούν να φιλοξενήσουν ποδηλάτες και ποδηλατικές διοργανώσεις. Οι όποιοι περιορισμοί στην ευρύτατη ανάπτυξη της ποδηλασίας πηγάζουν μόνο από θέματα σχετικά με την κουλτούρα των οδηγών, την ελλιπή εξοικειώσή τους με

την κυκλοφορία των ποδηλατιστών και όχι σχετικά με τις φυσικές συνθήκες ή την κατάσταση των οδικών υποδομών.

Στην Ελλάδα, όμως, του 21ου αιώνα στο πλαίσιο της ανάπτυξης έξυπνων πόλεων (Αγγελίδης, 2022) καταγράφεται μια επιστροφή στην ποδηλασία, αθλητική, ήπιας άθλησης, αναψυχής, και σε περιπτώσεις, αστικής μετακίνησης. Στα θετικά καταγράφεται η στοχευμένη ανάπτυξη της αστικής ποδηλασίας σε ορισμένες πρωτοπόρες οικολογικά και ποδηλατικά πόλεις όπως τα Τρίκαλα (Made in Trikala, 2018), η Καρδίτσα (Δήμος Καρδίτσας, 2003), ο Βόλος, η Λάρισα, η Πάτρα, η Αλεξανδρούπολη, η Κως και η Ρόδος και σε άλλες πόλεις, στις οποίες έχουν γίνει εκτεταμένες παρεμβάσεις αστικής αναζωογόνησης και δημιουργίας ελεύθερων χώρων και ποδηλατοδρόμων.

Η ενσωμάτωση ποδηλατικών συνηθειών και δικτύων στον τρόπο ζωής των πόλεων ενισχύει το τοπικό κοινωνικό κεφάλαιο. Η συναδελφικότητα, η κοινωνική συνοχή και η αλληλεγγύη που δημιουργούνται ανάμεσα στους ποδηλάτες είναι αξιοσημείωτες. Η εμπιστοσύνη, η συνεργασία και η ενσωμάτωση άγραφων αλλά και θεσμοθετημένων κανόνων οδηγικής συμπεριφοράς αναμφίβολα συμβάλλουν στη βελτίωση της ποιότητας ζωής, της οικονομικής ανάπτυξης και της ευημερίας των κοινωνιών.

3.1. Οι ποδηλατοτουριστικοί σύλλογοι

Παράλληλα με τους καθαρά αθλητικούς ποδηλατικούς συλλόγους που συνεχίζουν και υφίστανται τις συνέπειες της υποχρηματοδότησης, κρατικής και ιδιωτικής, τα τελευταία χρόνια έχουν ιδρυθεί και λειτουργούν παράλληλα πολλές δεκάδες σύλλογοι ποδηλατοτουριστικού χαρακτήρα. Αυτοί παρουσιάζουν μεγάλη ανάπτυξη την τελευταία εικοσαετία και μάλιστα σε όλους τους νομούς της χώρας, με ανοιχτό προσανατολισμό στην κοινωνία.

Οι σύλλογοι αυτοί επικοινωνούν τις δράσεις τους μέσα από τα κοινωνικά δίκτυα, και έχουν χιλιάδες ακόλουθους. Τέτοιοι στην ευρύτερη περιοχή της Αθήνας είναι οι «Ble» με 3,9 χιλιάδες ακολούθους στο Facebook (Ble, 2025), οι «Ποδηλατοβόλτες Φίλων» με 3,4 χιλιάδες ακολούθους (ΠΟΦΙ, 2025), οι «Άγιοι» που το 2025 γιορτάζουν τα 12 χρόνια ύπαρξης και 1700 ακολούθους (Άγιοι, 2025), οι «Ινδιάνοι Sioux» που εξειδικεύονται στην ποδηλασία βουνού με 1200 ακολούθους (Sioux, 2025), ενώ υπάρχουν και αρκετές δεκάδες μικρότερες ομάδες, όπως και αντίστοιχες σε άλλες πόλεις. Οι ποδηλατοτουριστικοί σύλλογοι ομαδοποιούν ποδηλάτες σε «ποδηλατοβόλτες» ή και «βολτονήσεις» (βόλτα-προπόνηση), όπως κάποιοι τις

ονομάζουν στη σχετική αργκό, σε ποικιλία από αστικές και περιαστικές διαδρομές, σε βουνά, σε αρχαιολογικούς χώρους, σε παραλίες, με τήρηση της ομαδικότητας στην κίνηση και της ασφάλειας της ομάδας. Αυτό τους κάνει αρκετά δημοφιλείς στο τοπικό κοινό, αλλά δεν είναι εύκολη η ενσωμάτωσή τους σε κάποιο τοπικό τουριστικό προϊόν παρά μόνο σε ad-hoc βάση. Κι αυτό γιατί, ενώ είναι ασμένως ανοιχτοί στο κοινό και σε νέους ακόλουθους, δεν έχουν επιλέξει να προωθούνται προς το τουριστικό κύκλωμα. Ένας ίσως λόγος είναι ότι οι ομάδες αυτές λειτουργούν κατά βάση χωρίς οικονομικό ενδιαφέρον, και σε κάθε περίπτωση μη κερδοσκοπικά, ενώ το τουριστικό κύκλωμα μέσω γραφείων, ακόμα και μη μαζικού τουρισμού αλλά ειδικών και εναλλακτικών ενδιαφερόντων, λειτουργεί με όποιο επιχειρηματικό ή οικονομικό στόχο. Θα ήταν, επομένως, ζητούμενο οι ομάδες αυτές να αποκτήσουν μεγαλύτερη εξωστρέφεια, για παράδειγμα εκφράζοντας εμφανέστερα την «ανοικτότητα», χρησιμοποιώντας δίγλωσσες σελίδες κ.λπ., ώστε να αποτελέσουν τουριστικό κίνητρο τόσο για εσωτερικό όσο και για ενδεχόμενο διεθνή τουρισμό, χωρίς τη μεσολάβηση επιχειρηματικών μεσαζόντων, πράγμα που διευκολύνεται μέσα από τα κοινωνικά δίκτυα και ήδη εξελίσσεται, με αργό πάντως ρυθμό.

3.2. Τα Brevets

Ορισμένοι απ' τους προαναφερόμενους συλλόγους αλλά και πολλοί αθλητικοί ποδηλατικοί σύλλογοι μικρότερων ελληνικών πόλεων διοργανώνουν μεγαλύτερες σε απόσταση και πιο απαιτητικές ποδηλατικές διαδρομές, τα Brevets⁸ (ACP, 2025a). Πρόκειται για πιστοποιημένες και χαρτογραφημένες ποδηλατικές διαδρομές, ανοικτές στο κοινό. Για να συμμετάσχει ένας ποδηλάτης αρκεί έγγραφα να δεσμευτεί ότι θα οδηγεί σεβόμενος τα σήματα κυκλοφορίας, φορώντας κράνος, με φώτα, και ποδηλατώντας ολόκληρη την εκάστοτε διαδρομή, αυτάρκης, σε ορισμένο χρόνο, που αντιστοιχεί συνήθως σε μέση ταχύτητα 15 χλμ./ώρα. Τα Brevets δεν έχουν οικονομική επιβάρυνση για τους/-ις συμμετέχοντες/-ουσες, ενώ υπάρχει ένα συμβολικό αντίτιμο της τάξης των 5-10€ για την κάλυψη εξόδων των εθελοντών/-ντριών βοηθών της κάθε διοργάνωσης.

8 Οι πιο γνωστοί από τους συλλόγους που οργανώνουν Brevets αναφέρονται ενδεικτικά με τους κωδικούς μητρώου τους από την Audax Parisien. Η ΠΕΠΙΑ (GR650001), το Ble Cycling Club (GR650031), η Λε.Μ.Α. Θέρμου (GR650032), ο Π.Ο. Λάρισας (GR650053), ο Π.Σ. Λέσβου (GR650060), ο ΠΑΣ Θεσσαλονίκης (GR650062), οι Greek Randonneurs (GR650063), το σωματείο AMEA Τάλως (GR650064), οι Ποδηλάτες Χίου (GR650065), οι «Οψώμεθα εις Φιλίππους» (GR650067), η BioRacer Hellas (GR650069), ο Γ. Σ. Λευκάδας (GR650080), οι Ποδηλάτες Χίου (GR0065), ο ΠΣ Καστοριάς 620 (GR650062), ο Π.Α.Σ. Αλεξανδρούπολης (GR650076), ο ΣΦΠΠΠ Μεσολογγίου (GR650078), ο Ορειβατικός Όμιλος Γιαννιτσών (GR650085), το Komotini Sports Centre (GR650087) αλλά και επιχειρήσεις όπως οι Aphrodite Lingerie (GR650088), το ActionBike Club (GR650083), οι Μπιτσάκης-Καλαϊτζιδάκις (GR650092), και αρκετοί ακόμα.

Η Γαλλική Λέσχη Audax Club Parisien (ACP, 2025b) που ιδρύθηκε το 1904, πιστοποιεί και καταγράφει όλα τα Brevets παγκοσμίως, από την έναρξή τους, την 11η Σεπτεμβρίου 1921 έως σήμερα, που ανέρχονται σε πολλές χιλιάδες (ACP, 2025c). Ο/η κάθε συμμετέχων/-ουσα εφοδιάζεται με ειδική κάρτα, όπου πιστοποιούνται οι χρόνοι διέλευσης από τα σημεία ελέγχου και η οποία μετά τον τερματισμό πιστοποιείται και καταγράφεται (ομολογάζεται) με μοναδικό αριθμό αναφοράς στην ανωτέρω παγκόσμια βάση δεδομένων. Κάρτες συμμετοχής διαφορετικών συλλόγων-οργανωτών σε διάφορα Brevets, όπου φαίνεται και η πιστοποίηση (homologation) εμφανίζονται στην Εικόνα 6.

Εικόνα 6: Κάρτες συμμετοχής Brevets, 2016-2023

Πηγή: Φωτογραφία και υλικό του συγγραφέα. Copyright Νικόλαος Βαγιονής 2025.

Τα Brevets κατηγοριοποιούνται σε αποστάσεις 200, 300, 400, 600 και 1000 χιλιομέτρων, και έχουν διαφορετικούς βαθμούς δυσκολίας ανάλογα με τα υψομετρικά της κάθε διαδρομής, αλλά και την περίοδο του έτους που έχουν προγραμματισθεί. Σαφώς, αυτά με τη μαζικότερη συμμετοχή είναι τα Brevets των 200 χλμ.

Τα Brevets επελέγησαν με τη λογική μιας αντιπροσωπευτικής δυνατότητας ένταξης της ποδηλασίας στο τουριστικό προϊόν της χώρας. Οι διοργανωτές αναδεικνύουν τις φυσικές ομορφιές και τα πολιτιστικά θέλγητρα των περιοχών τους, ενώ οι εκκινήσεις και τερματισμοί γίνονται σε τοπόσημα της κάθε πόλης (Εικόνα 7).

Εικόνα 7: Τερματισμός αθλητή στο Πολιτιστικό Κέντρο του Δήμου Αθηναίων 'Γκάζι' σε Brevet του 2015

Πηγή: Φωτογραφία και υλικό του συγγραφέα. Copyright Νικόλαος Βαγιονής.

Τα τοπία του κάθε τόπου αναδεικνύονται από την ποδηλασία, αφού οι ταχύτητες είναι αρκετά χαμηλές ώστε ο ποδηλάτης να απολαμβάνει το τοπίο με όλες του τις αισθήσεις, με ρυθμό, όμως, πολύ ταχύτερο της πεζοπορίας, ώστε να καλύπτονται σημαντικές αποστάσεις σε μια μέρα. Στην Ελλάδα και σε χώρες που ευνοούνται από το ήπιο κλίμα όλο το χρόνο αλλά και τη μειωμένη κίνηση στους επαρχιακούς δρόμους είναι σημαντικός πόρος τουριστικής έλξης και μάλιστα σε περιόδους εκτός τουριστικής αιχμής. Το κοινωνικό κεφάλαιο στις διοργανώσεις Brevets στην Ελλάδα είναι ήδη σημαντικό. Υπάρχουν διοργανώσεις σε όλους σχεδόν τους νομούς της χώρας. Ο αριθμός των Brevets κάθε χρόνο είναι πολύ πάνω από 50, το οποίο σημαίνει ότι κάθε εβδομάδα διοργανώνονται παράλληλα Brevets σε διαφορετικούς νομούς. Στην Εικόνα 8 παρουσιάζεται η αφίσα με τα Brevets του 2019.

Εικόνα 8: Ετήσιο πρόγραμμα ελληνικών Brevets, 2019

BREVETS 2019

ΠΟΔΗΛΑΤΙΚΕΣ ΔΙΑΔΡΟΜΕΣ ΜΕΓΑΛΩΝ ΑΠΟΣΤΑΣΕΩΝ

ΛΕΣΧΗ
ΠΟΔΗΛΑΤΙΚΟΥ
ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ
ΕΛΛΑΔΑΣ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ 2019

12-01	200κμ	"Γύρος Εβρου - Ροδόης" - Αλεξανδρούπολη (Ble Cycling Club)
19-01	300κμ	"Στα Ικνη του Περασά" - Ελευσίνα (Bioracer Hellas)
27-01	200κμ	"Νεμέα" - Ελευσίνα (Π.Ε.Π.Α.)
03-02	200κμ	"Σούσιο" - Κηφισιά (Greek Randonneurs)
10-02	300κμ	"Αταλάντη" - Αγ.Στέφανος (Ble Cycling Club)
16-02	200κμ	"Νέα Ραιδεσάς - Κασάνδρα" - Νέα Ραιδεσάς (Ble Cycling Club)
23-02	300κμ	"Λίμνη Δόξα" - Ελευσίνα (Greek Randonneurs)
02-03	300κμ	"Π.Ο.Κ. 300" - Καρδίτσα (Π.Ο. Καρδίτσας)
03-03	200κμ	"Tre Colli - Γρηγόρης Φύτρος" - Αθήνα (Α.Ο. Αϊόλας)
09-03	200κμ	"Λευκάδα ...το Στεριανό Νησί" - Νυδρί Λευκάδας (Α.Σ.Α. Φιλανδρος)
10-03	300κμ	"Tour of Evros (reverse)" - Αλεξανδρούπολη (Ble Cycling Club)
16-03	400κμ	"Clockwise 400" - Θεσσαλονίκη (Ble Cycling Club)
16-03	400κμ	"Counterclockwise 400" - Λάρισα (ΠΑΣ Πηγιάς)
16-03	200κμ	"Γουσί 2019" - Γουδί (Kassimatis Cycling)
17-03	200κμ	"Νότιος Ευβοϊκός" - Μαρμάρη (Π.Ε.Π.Α.)
23-03	400κμ	"Brevet 5 Νομών" - Λαμία (Greek Randonneurs)
29-03	400κμ	"Πάτρα" - Ελευσίνα (Π.Ε.Π.Α.)
30-03	300κμ	"Παρόθυρο στη Γαλλία" - Χίος (Ble Cycling Club)
30-03	300κμ	"Θέρμο 300" - Θέρμο (Λε.Μ.Α. Θέρμου)
06-04	200κμ	"Brevet Πύργου - Ολυμπιακά μοναστήρια" - Πύργος (Ble Cycling Club)
06-04	400κμ	"Π.Ο.Κ. 400" - Καρδίτσα (Π.Ο. Καρδίτσας)
12-04	600κμ	"Πύργος-Κατάκολο" - Ελευσίνα (Π.Ε.Π.Α.)
13-04	400κμ	"Αγ. Θεόδωροι-Θέρμο-Αγ. Θεόδωροι" - Αγ. Θεόδωροι (Λε.Μ.Α. Θέρμου)
13-04	200κμ	"Γύρα ται Κέρκυρας" - Δασοί-Κέρκυρα (Corfu, GEO-bicycling)
21-04	360+κμ	24 ώρες Fleche "Γιώργος Βίδος" - Θεσσαλονίκη (Ble Cycling Club)
03-05	600κμ	"Κόρινθος-Λευκάδα" - Κόρινθος (Greek Randonneurs)
04-05	400κμ	"Χίος 400" - Χίος (Ble Cycling Club)
04-05	200κμ	"Giro Acaernianicus-Περιδίννησις" - Αγρίνιο (Γ.Π.Σ. Αγρινίου)
04-05	600κμ	"Π.Ο.Κ. 600" - Καρδίτσα (Π.Ο. Καρδίτσας)
11-05	400κμ	"Παρνασσός" - Αθήνα (Ble Cycling Club)
11-05	300κμ	"Γή των Θρακικών 300" - Αλεξανδρούπολη (Π.Α.Σ. Αλεξανδρούπολης)
11-05	200κμ	"Brevet Πηλίου" - Βόλος (Bike Service)
12-05	200κμ	"Ευλόκαстро" - Ελευσίνα (Π.Ε.Π.Α.)
18-05	200κμ	"Brevet Θήβας" - Θήβα (Σύλλογος Θεατρική Ζώνη)
18-05	600κμ	"Ναύπλιο 600" - Ναύπλιο (Λε.Μ.Α. Θέρμου)
18-05	200κμ	"Θεσσαλονίκη" - Θεσσαλονίκη (Π.Α.Σ.Θ)
25-05	200κμ	"Εκπληξη" - Σκινιάς (Ble Cycling Club)
25-05	200κμ	"Lesvos Brevet" - Ελιό & Πεύκο" - Μυτιλήνη (Π.Σ. Λέσβου)
25-05	200κμ	"Brevet Ι.Π.Μεσολογγίου 2019" - Μεσολόγγι (Σ.Φ.Π.Π.Μεσολογγίου)
01-06	300κμ	"Διακοπτό" - Ελευσίνα (Π.Ε.Π.Α.)
01-06	200κμ	"Η κόμπα του Πυθαγόρα" - Σίμος (Σύλλογος Αυτοδιτών Σίμου)
09-06	200κμ	"Χίος HOT" - Χίος (Ble Cycling Club)
15-06	600κμ	"@Καλομάτα" - Αθήνα (Ble Cycling Club)
16-06	200κμ	"Orestiada North Evros" - Ορεστιάδα (Keramitsis Bikes)
16-06	200κμ	"Kefalonia Bike Challenge" - Πόρος Κεφαλονιάς (yourbike.gr)
16-06	200κμ	"Γύρος Κισσάβου" - Στάμια (ΠΑΣ Πηγιάς)
22-06	200κμ	"Ble Ζαγόρι" - Πάπιγγο (Ble Cycling Club)
29-06	200κμ	"By Night" - Αχαρνές (Π.Ε.Π.Α.)
04-07	1000κμ	"2 Capitals 4" - Αθήνα (Ble Cycling Club)
13-07	200κμ	"Γύρος Γράμμου" - Καστοριά (Π.Σ. Καστοριάς 620)
27-07	200κμ	"Δασοχώρι" - Δασοχώρι (Π.Ε.Π.Α.)
27-07	200κμ	"Όρμπάς" - Όρμπάς (Α.Ο. Αϊόλας)
04-08	200κμ	"Γύρος της Μεσσηνίας" - Καλαμάτα (Bioracer Hellas)
07-09	200κμ	"Teixio Brevet" - Τειχίο Δωριδός (Gosport)
07-09	300κμ	"Στα κνάρια του Μεγάλου Αλεξάνδρου" - Θεσσαλονίκη (Π.Α.Σ.Θ)
08-09	200κμ	"Σκληροπυρηνικό" - Αθήνα (Ble Cycling Club)
14-09	200κμ	"Brevet Κως - Κάλυμνος" - Κως (Π.Ο. Κω)
15-09	200κμ	"Αττικής" - Αθήνα (Π.Ε.Π.Α.)
21-09	200κμ	"Κούκος 200" - Κούκος (Λε.Μ.Α. Θέρμου)
28-09	200κμ	"Εθνικό Πάρκο Δοδιάς 200" - Αλεξανδρούπολη (Π.Α.Σ. Αλεξανδρούπολης)
29-09	200κμ	"Μέγαρα-Ναύπλιο" - Μέγαρα (Greek Randonneurs)
19-10	200κμ	"Γύρος του Ψηλορείτη" - Ηράκλειο (Αθλητικό Σωματείο ΑμεΑ ΤΑΛΩΣ)
19-10	200κμ	"Brevet Philippi" - Αρχαιολογικός χώρος Φιλίππων (Οψόμεθο εις Φιλίππους)
03-11	200κμ	"Αρχαία Αργολική Γη" - Ναύπλιο (Α.Σ. Αργολίδος Αγεύς)
16-11	200κμ	"Βόρεια Εύβοια" - Χαλκίδα (Α.Ο. Αϊόλας)

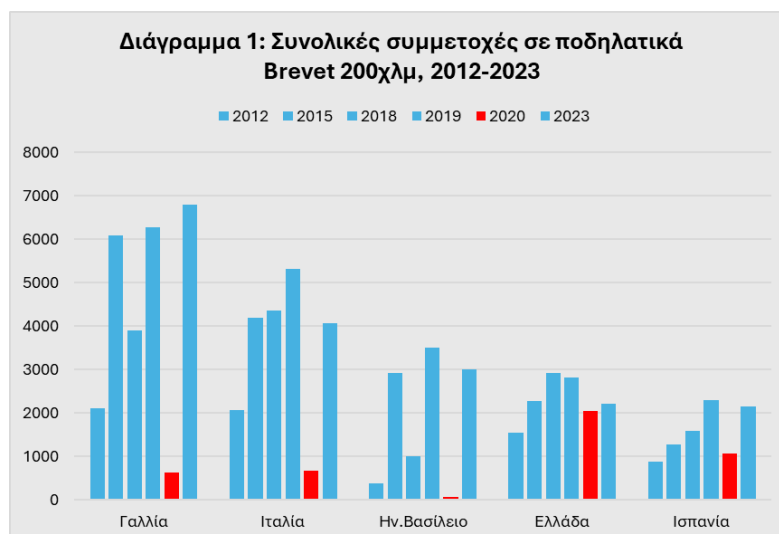

Πηγή: ΛΕΠΟΤΕ (2019) Αφίσα: Πρόγραμμα Brevets 2019. Ελεύθερη πρόσβαση, διανομή και χρήση για το κοινό.

Τα Brevets παρουσιάζουν μια αξιοσημείωτη αναγνωρισιμότητα στην αντίστοιχη τοπική κοινωνία, καθώς ο διοργανωτής σύλλογος, σε συνεργασία με τον δήμο, τοπικούς συνεταιρισμούς, εφημερίδα ή ραδιοφωνικό σταθμό αλλά και τοπικές ή υπερτοπικές εμπορικές επιχειρήσεις, διοργανώνει υποδοχή και κεράσματα στους συμμετέχοντες στον τερματισμό, οι οποίοι, με τη σειρά τους επισκέπτονται τις τοπικές ταβέρνες και διανυκτερεύουν σε τοπικά καταλύματα, συχνά συνοδευόμενοι και από τις οικογένειές τους.

Η συμμετοχή στα επαρχιακά Brevets είναι μικρή, τυπικά 40-100 άτομα, αλλά η αρχή έχει γίνει. Η ενσωμάτωση στο κύριο τοπικό τουριστικό προϊόν και η ανάδειξή και μεγέθυνσή τους είναι απλά θέμα προσπάθειας προώθησης, ποιότητας, και αποτελεσματικότητας προσέλκυσης ποδηλατών/-τριών από ολόενα και ευρύτερες περιοχές και φυσικά από το εξωτερικό. Οι αριθμοί μητρώου εγγεγραμμένων «μπρεβετάδων» πλησιάζουν σήμερα τις 6000.

Συγκριτικά με άλλες χώρες, οι συμμετοχές σε Brevets στην Ελλάδα και σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες παρουσιάζονται στο Διάγραμμα 1. Για την Ελλάδα την τελευταία εικοσαετία ο αριθμός των συμμετοχών κυμαίνεται από 2 ως 3 χιλιάδες ετησίως, και συνολικά έχουν υπάρξει πάνω από 30000 συμμετοχές σε Brevets όλων των αποστάσεων. Στο ίδιο σχήμα παρατηρείται η ανθεκτικότητα των διοργανώσεων στην Ελλάδα σε σύγκριση με τις άλλες χώρες. Στο ίδιο διάγραμμα εμφανίζεται με κόκκινο η χρονιά του 2020 των lockdown λόγω COVID. Το γεγονός υπογραμμίζει την αφοσίωση των ποδηλατών/-τριών στο άθλημα στην Ελλάδα και τις δυνατότητες που υπάρχουν, εάν υπάρξει κατάλληλη οργάνωση και σχεδιασμός.

Πηγή δεδομένων: (ACP, 2025c) Γραφική επεξεργασία του συγγραφέα.

3.3. Η Σπαρτακιάδα

Η Ποδηλατική Ένωση Παλαιμάχων Αθλητών, ΠΕΠΑ (ΠΕΠΑ, 2025a) ιδρύθηκε το 1990 και έχει ως στόχο τη διάδοση της ποδηλασίας και την επαφή μεταξύ των παλαιμάχων και των φίλων της ποδηλασίας. Δεν έχει κερδοσκοπικό χαρακτήρα ούτε επιχορηγείται από το κράτος. Η ΠΕΠΑ ξεκίνησε έχοντας 28 μέλη και πλέον έχει ξεπεράσει τα 1000. Η ΠΕΠΑ διοργανώνει τα τελευταία 35 χρόνια την παλαιότερη και γνωστότερη μη αγωνιστική εθνικής εμβέλειας ποδηλατική διοργάνωση, τη «Σπαρτακιάδα»⁹. Πρόκειται για μια ημερήσια ποδηλατική διαδρομή από την Αθήνα στη Σπάρτη που διοργανώνεται το πρώτο Σάββατο κάθε Οκτώβρη. Η Σπαρτακιάδα, ανοικτή σε άνδρες και γυναίκες, αποτελεί την πιο γνωστή και πιο παλιά διοργάνωση της ΠΕΠΑ, με τους συμμετέχοντες/-ουσες να διανύουν ανεξαρτήτως καιρικών συνθηκών την ιστορική διαδρομή Αθήνας-Σπάρτης των 257 χιλιομέτρων. Από το 1988 μέχρι και το 2024, που διοργανώθηκε η 35η Σπαρτακιάδα, περισσότεροι από 1.500 ποδηλάτες και ποδηλάτισσες έχουν συμμετάσχει και τερματίσει εντός ορίου χρόνου σε μία ή περισσότερες Σπαρτακιάδες με συνολικό αριθμό τερματισμών που ξεπερνά τις 5500 (ΠΕΠΑ, 2025b).

Η συμμετοχή στη Σπαρτακιάδα έχει μια σχετικά προσιτή οικονομική επιβάρυνση (60-80€), αλλά η διοργανώτρια ΠΕΠΑ έχει σε ισχύ περιορισμούς στη συμμετοχή, οι οποίοι βασίζονται σε επιτυχή συμμετοχή σε προηγούμενους αγώνες πρόκρισης, που διοργανώνει η ίδια λέσχη. Η λέσχη πάντως διατηρεί το δικαίωμα να «προσκαλεί» καταξιωμένους ποδηλάτες χωρίς άλλη διαδικασία.

Η Σπαρτακιάδα στα 35 χρόνια ζωής της θα μπορούσε να έχει αν όχι αντίστοιχη εξέλιξη με τους «κλασικούς ημερήσιους αγώνες», που αναφέρθηκαν πιο πάνω (Paris-Roubaix, Milan-San Remo κ.λπ.), τουλάχιστον να έχει αποκτήσει μια σημαντική διεθνή ακτινοβολία και αναγνωρισιμότητα. Όμως, παρότι χαιρεί μεγάλης εκτίμησης στους ποδηλατικούς κύκλους της Ελλάδας, έχει πολύ μικρή διεθνή απήχηση, καθώς κάθε χρόνο οι διεθνείς συμμετοχές δεν ξεπερνούν τις 10-20 από ένα σύνολο 300-320 περίπου, που παραμένουν σταθερές τα τελευταία αρκετά χρόνια. Για λόγους που εξαρτώνται από τη διοργανώτρια λέσχη, οι συμμετοχές δεν αυξάνονται και η εκδήλωση χάνει τη δυνατότητα να αποτελέσει ένα μνημειακό αγώνα της Ελλάδας με διεθνή ελκυστικότητα, και έτσι να δημιουργήσει την αντίστοιχη μόχλευση τουριστικών ροών και ουσιαστικό οικονομικό ενδιαφέρον τόσο για τη λέσχη όσο και για την περιοχή της Σπάρτης.

⁹ Κλασική περίπτωση λάθους ονομασίας, μιας και η Σπάρτη καμία σχέση δεν έχει με τον Θρακικής καταγωγής σκλάβο, μονομάχο και επαναστάτη Σπάρτακο στη ρωμαϊκή εποχή, ή τις αθλητικές Σπαρτακιάδες που γίνονταν στις Σοσιαλιστικές χώρες στο πρόσφατο παρελθόν.

3.4. Το L' Étape Greece (Ολυμπία)

Το L' Étape Greece διεξήχθη το 2023 για πρώτη φορά, όταν με επιτυχημένη συνεργασία ο Δήμος Ήλιδας, ο Δήμος Πύργου, ο Δήμος Αρχαίας Ολυμπίας, η Ελληνική Ομοσπονδία Ποδηλασίας, η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας, και πολλοί επιχειρηματικοί όμιλοι και υποστηρικτές, αποφάσισαν να ενώσουν προσπάθειες και με την τεχνογνωσία του Tour de France, να συνδέσουν το θρύλο του κορυφαίου ποδηλατικού αγώνα του κόσμου με την γενέτειρα των Ολυμπιακών Αγώνων, την Αρχαία Ολυμπία (L' Étape Greece, 2025).

Με φιλική στον πελάτη/ποδηλάτη προσέγγιση, η διοργάνωση απευθύνεται τόσο στους έμπειρους και ανταγωνιστικούς ποδηλάτες όσο και στους κυριακάτικους αναβάτες, με διαδρομές κατάλληλες τόσο για αθλητές όσο και για ερασιτέχνες. Η οργάνωση σχεδιάζεται κατά τα πρότυπα του Tour de France, ώστε οι ποδηλάτες να βιώσουν την ατμόσφαιρα του γαλλικού ποδηλατικού αγώνα. Στόχος είναι να προσφέρει τόσο τον ανταγωνισμό ανάμεσα στους αθλητές και αθλήτριες, όσο και την ευκαιρία μιας πιο αβίαστης ομαδικής κυκλικής διαδρομής στις δασωμένες πλαγιές γύρω από την Αρχαία Ολυμπία.

Προσφέρονται δύο επιλογές διαδρομών: η μικρότερη απόστασης 85 χλμ. με 1400 μ. υψομετρικά, επονομαζόμενη «The Ride» και η μεγαλύτερη, και πιο απαιτητική, των 150 χλμ. με 2500 υψομετρικά, με ονομασία «The Race». Η διοργάνωση έχει οικονομική συμμετοχή (2025) της τάξης των 110€ για τη μικρότερη διαδρομή και 140€ για τη μεγαλύτερη.

Από την πρώτη χρονιά, το 2023, περισσότεροι από 600 ποδηλάτες, άνδρες και γυναίκες, από την Ελλάδα και τον κόσμο μοιράστηκαν στην Ολυμπία παρόμοια συναισθήματα με τους επαγγελματίες ποδηλάτες του Tour de France. Το 2024 το L' Étape Greece επέστρεψε πιο δυναμικό και οργανωμένο, με τη συμμετοχή του να πλησιάζει τους 1000 ποδηλάτες από όλο τον κόσμο, αφήνοντας τη σφραγίδα του πλέον ως η μακράν μαζικότερη ποδηλατική-τουριστική διοργάνωση στην Ελλάδα. Η διοργάνωση συνέβαλε καθοριστικά στην ενσωμάτωση του αθλητισμού στο τουριστικό προϊόν και αναδεικνύει δυναμικά την ποδηλασία, τον ελληνικό αθλητικό τουρισμό, τον Ολυμπισμό και το φυσικό κάλλος της Ελλάδας. Στις 12 Απριλίου 2025, έγινε με επιτυχία η 3η διοργάνωση του θεσμού.

3.5. Το Tour of Crete (Κρήτη)

Η Cretan Sports Cycling (2025a) είναι μια ιδιωτική εταιρεία ποδηλατικού τουρισμού, ένα τουριστικό γραφείο που ειδικεύεται σε «εκδρομές» - μικρογραφίες

επαγγελματικών ποδηλατικών γύρων, πολυήμερων δηλαδή αγώνων με τουριστικό προσανατολισμό. Οι αγώνες αυτοί είναι πολύ δημοφιλείς στην Ευρώπη και τον κόσμο και εδώ συνδυάζονται με πακέτο διακοπών. Η εταιρεία, με ποιοτική και πελατοκεντρική επιχειρηματικότητα διοργανώνει τουριστικούς ποδηλατικούς γύρους σε όλη την Ελλάδα σε ετήσια βάση, που φυσικά απευθύνονται σε άνδρες και γυναίκες. Παρουσιάζουμε στη συνέχεια την πιο γνωστή τους διοργάνωση.

Το 8ο Tour of Crete 2025 αποτελεί ένα εξαιρετικό παράδειγμα καλής πρακτικής. Θα διεξαχθεί την εβδομάδα 20 – 26 Σεπτεμβρίου 2025, σε 5 ημερήσιες ειδικές διαδρομές (étape) συνολικής απόστασης 397 χλμ., με συνολικά υψομετρικά +7.171 μ. Το αναλυτικό πρόγραμμα είναι ως εξής: Πρώτη étape: «Γύρος Σελλίνου», 95 χλμ. υψομετρικά 1.684μ. Δεύτερη étape: «Φαράγγι Θερίσσου» 55,5 χλμ. υψομετρικά 811 μ. Τρίτη étape: «Γύρος Κάντανος», 100,5 χλμ. υψομετρικά 1.438 μ. Τέταρτη étape: «Γύρος Μιράμπελο», 56χλμ., υψομετρικά 1.135 μ. Πέμπτη étape: «Γύρος Κριτσά», 90,3 χλμ., υψομετρικά 2.103 μ. (Cretan Sports Cycling, 2025b).

Το Tour of Crete ξεκίνησε με μια δεκάδα συμμετοχών και έφτασε να ξεπερνά τις 80 για το 2025. Ποδηλάτες μόνοι, με συνοδούς ή και οικογένειες, που προέρχονται από περισσότερες από 10 διαφορετικές χώρες, από τις ΗΠΑ έως και την Κίνα. Όπως δηλώνουν στην ιστοσελίδα τους οι διοργανωτές: «Ποδηλάτες από όλο τον κόσμο συμμετέχουν κάθε χρόνο ξανά και ξανά και έτσι σήμερα, μετά από επτά χρόνια ετήσιων συναντήσεων, είμαστε πλέον μια κοινότητα φίλων» (Cretan Sports Cycling, 2025b).

Απευθύνεται σε ποδηλάτες όλων των επιπέδων, από αθλητές που αναζητούν μια ευκαιρία προπόνησης, λάτρεις της ποδηλασίας που αγαπούν τις ομαδικές βόλτες αντοχής αλλά και αρχάριους, που θέλουν να ανταποκριθούν στην πρόκληση και να ανακαλύψουν οικολογικά και σε δύο τροχούς τη γεωγραφία, το κλίμα και τον πολιτισμό της Κρήτης. Το Tour διασχίζει δεκάδες χωριά, φαράγγια, ανεβαίνει βουνά και διέρχεται από ιστορικές περιοχές. Το Tour of Crete συνοδεύεται από λεπτομερή τεκμηρίωση για τη διαδρομή και τα υψομετρικά. Στις Εικόνες 9 και 10 φαίνονται ο χάρτης και το γράφημα υψομετρικών της πρώτης ειδικής διαδρομής.

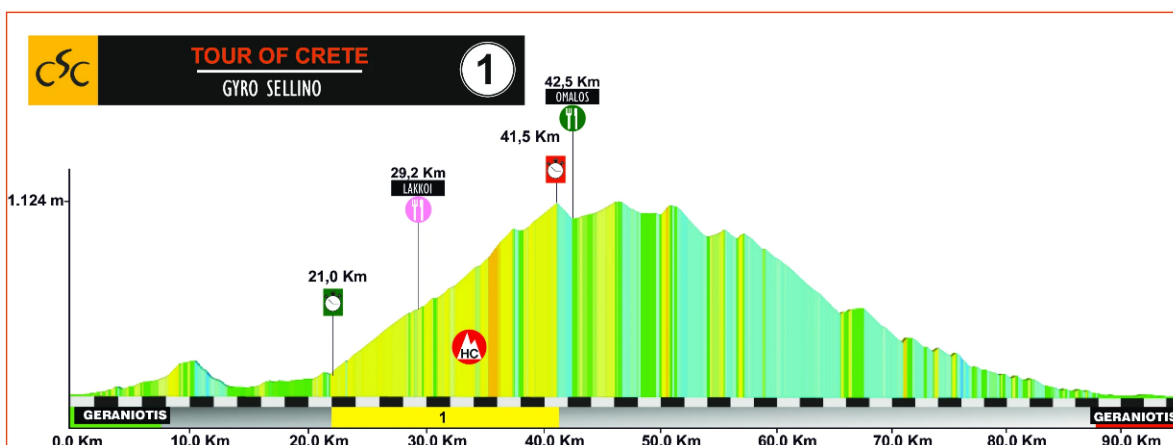
Η καλή οργάνωση και η εμπειρία και τεχνογνωσία που συσσωρεύεται καθιστούν την εταιρεία και το Tour of Crete μια ιδιαίτερα επιτυχή «καλή πρακτική» ένταξης αθλητικών (ποδηλατικών) δράσεων στο τοπικό τουριστικό προϊόν. Παράλληλα, η εταιρεία δημιουργεί προηγούμενο και για άλλες αντίστοιχες εταιρείες με αντίστοιχο προϊόν.

Εικόνα 9: Χάρτης Etape 1, Tour Of Crete, 2025

Πηγή: Cretan Sports Cycling (2025b). Χάρτης διαδρομής Etape 1, Tour of Crete 2025. Η φωτογραφία δημοσιεύεται με γραπτή άδεια της εταιρείας. Copyright Cretan Sports Cycling 2025.

Εικόνα 10: Γράφημα υψομετρικών, Etape 1, Tour Of Crete, 2025

Πηγή: Cretan Sports Cycling (2025b). Γράφημα υψομετρικών Etape 1, Tour of Crete 2025. Η φωτογραφία δημοσιεύεται με γραπτή άδεια της εταιρείας. Copyright Cretan Sports Cycling 2025.

3.6. Grand Fondo Delta (Αλεξανδρούπολη)

Ο ποδηλατικός αγώνας δρόμου Grand Fondo Delta Αλεξανδρούπολη οργανώνεται για πρώτη φορά το 2025, από τον Δήμο Αλεξανδρούπολης σε συνεργασία με την εταιρία διοργάνωσης αθλητικών και πολιτιστικών εκδηλώσεων «Misc+Sport Media» και με συμμετοχή της Race-ID, της ΤΙΕΔΑ (Τουριστική Ιαματική Επιχείρηση Δήμου Αλεξανδρούπολης), της Democritus Travel, και της Alexandroupolis Bike Team.

Πρόκειται για μια ποδηλατική εκδήλωση – αγώνας κατηγορίας «Ποδηλασίας για Όλους», όπως αυτή περιγράφεται από τους κανονισμούς της UCI, και απευθύνεται σε ποδηλάτες με ή χωρίς αγωνιστικό δελτίο. Προσφέρεται επιλογή δύο διαδρομών, το Grand Fondo και το Medio Fondo, στην Περιφερειακή Ενότητα Έβρου, που γίνονται με την άδεια, υπό την αιγίδα και σύμφωνα με τους κανονισμούς της ΕΟΠ και της Παγκόσμιας Ομοσπονδίας Ποδηλασίας UCI. Ειδικότερα η διαδρομή Grand Fondo είναι απόστασης 134 χλμ., έχει 1525μ. υψομετρικά, ξεκινάει από Αλεξανδρούπολη και διέρχεται από Φέρες, Πυλαία, Λουτρό, Πεύκα, Κίρκη, Συκορράχη, Αύρα, Νέα Χιλή, με τερματισμό στο Φάρο της Αλεξανδρούπολης. Η διαδρομή Medio Fondo, απόστασης 70 χλμ., με 575μ. υψομετρικά, ξεκινά επίσης από Αλεξανδρούπολη και διέρχεται από Φέρες, Πυλαία, Λουτρό, Πεύκα, Νίψα – ΒΙΠΕ Αλεξανδρούπολης, Άβα με τερματισμό και πάλι στο Φάρο.

Διεξήχθη την Κυριακή, 4 Μαΐου 2025 και περιλαμβάνεται στο αγωνιστικό πρόγραμμα της Ελληνικής Ομοσπονδίας Ποδηλασίας (ΕΟΠ). Οι ποδηλάτες και οι ποδηλάτισσες συμμετέχουν σε καθορισμένα ηλικιακά γκρουπ, και συγκεκριμένα: Άνδρες, (17-18), (19-29), (30-34), (35-39), (40-44), (45-49), (50-54), (55-59), (60-64) και (65+). Γυναίκες, (19-39) και (40+).

Το πακέτο εγγραφής κυμαίνεται σε προσιτές τιμές 60-120€ και περιλαμβάνει αριθμό συμμετοχής, ηλεκτρονική χρονομέτρηση, τροφοδοσία στις ζώνες τροφοδοσίας, τεχνική βοήθεια από οχήματα ουδέτερου σέρβις, ιατρική – παραϊατρική βοήθεια, αναμνηστικό μετάλλιο τερματισμού, πακέτο φωτογραφιών, gift bag υποδοχής και δώρα χορηγών, και ποδηλατική φανέλα Gran Fondo Delta. Η τελευταία και μόνο αποσβένει το μισό κόστος εγγραφής. Σύμφωνα με το δελτίο τύπου, παράλληλα με τον αγώνα, διοργανώνονται πλήθος παράλληλων εκδηλώσεων, δημιουργώντας μια ολοκληρωμένη εμπειρία για όλους τους επισκέπτες της Αλεξανδρούπολης. Η διοργάνωση στοχεύει να προάγει τη συμμετοχικότητα φέρνοντας κοντά ανθρώπους κάθε ηλικίας στον συναρπαστικό κόσμο της ποδηλασίας.

Το Grand Fondo Delta Alexandroupoli δεν είναι μόνο ένας αγώνας υψηλού επιπέδου, αλλά και μια σημαντική ευκαιρία να αναδειχθεί η Αλεξανδρούπολη ως

διεθνής προορισμός αθλητικού τουρισμού. Η εκδήλωση προάγει την Αλεξανδρούπολη σε κέντρο της ποδηλασίας με απήχηση στα Βαλκάνια αλλά και στην Ευρώπη. Εκατοντάδες αθλητές και αθλήτριες καταφθάνουν για να ζήσουν την εμπειρία του Grand Fondo και να γνωρίσουν τις φυσικές ομορφιές και τον πολιτισμό της περιοχής.

Οι τρεις τελευταίες πρωτοβουλίες που παρουσιάστηκαν, στην Ολυμπία, την Κρήτη και τον Έβρο, και άλλες παρόμοιες που ξεκινούν ή σχεδιάζονται, αποτελούν καλές πρακτικές ενσωμάτωσης του αθλητικού –ποδηλατικού στη συγκεκριμένη περίπτωση– τουρισμού στο τουριστικό προϊόν της χώρας και παράδειγμα για μίμηση. Αποδεικνύεται στην πράξη ότι, αφενός, είναι εφικτή η ενσωμάτωση της ποδηλασίας για άνδρες και γυναίκες στο τουριστικό προϊόν και, αφετέρου, τα καλύτερα αποτελέσματα επιτυγχάνονται όταν συνεργάζονται γνώστες της ποδηλασίας, με τη σχετική εξειδικευμένη τεχνογνωσία, γνώστες του τουρισμού με εμπειρία στο αθλητικό marketing, και θεσμοί της τοπικής κοινωνίας υποδοχής, οι οποίοι μπορούν να συνεισφέρουν σε θέματα διάθεσης άυλων και φυσικών υποδομών αλλά και δημοσιότητας, με κοινό στόχο την τοπική ανάπτυξη.

4. Διεθνή παραδείγματα καλών πρακτικών τουριστικής αξιοποίησης της ποδηλασίας

4.1. Ευρωπαϊκή Εβδομάδα Ποδηλατικού Τουρισμού (Ευρώπη)

Η Ευρωπαϊκή Ένωση Ποδηλατοτουρισμού - Union Européenne de Cyclotourisme (UECT, 2025) είναι ένας μη κερδοσκοπικός οργανισμός που δημιουργήθηκε το 2002 στη Γαλλία. Είναι ένα φόρουμ συνάντησης, ανταλλαγής και συνεργασίας μεταξύ ευρωπαϊκών ομοσπονδιών και ενώσεων ποδηλασίας, αφιερωμένος στην οργάνωση, ανάπτυξη και προώθηση όλων των μορφών ποδηλατικού τουρισμού στην Ευρώπη. Η UECT με τους εταίρους της, αναπτύσσοντας τον οικολογικό και πολιτιστικό τουρισμό και προωθώντας την τουριστική ποδηλασία, συμβάλλει στην προστασία των τοπίων, των τουριστικών περιοχών, της φύσης, του περιβάλλοντος, εγγυάται την προστασία της κληρονομιάς και το σεβασμό για τους ανθρώπους που ζουν στην Ευρώπη.

Μεταξύ των εκδηλώσεων της UECT, η πιο σημαντική είναι η Ευρωπαϊκή Εβδομάδα Ποδηλασίας με παράλληλες Δραστηριότητες Νέων Ευρωπαίων Ποδηλατών. Αυτές οι διοργανώσεις πραγματοποιούνται κάθε χρόνο σε διαφορετική ευρωπαϊκή χώρα. Η διοργάνωση δέχεται συμμετοχές από ποδηλάτες κάθε ηλικίας φύλου και κατηγορίας και έχει εξαιρετικά οργανωμένο ιστότοπο με λεπτομερείς πληροφορίες για κάθε διοργάνωση. Ενδεικτικά αναφέρουμε:

Η 17η Ευρωπαϊκή Εβδομάδα Ποδηλατικού Τουρισμού (ECTW, 2023), οργανώθηκε από την 1η έως τις 8 Ιουλίου 2023, στην Plasencia, μια πόλη 41.000 κατοίκων και υψόμετρο 408μ. που βρίσκεται στα νοτιοδυτικά της Ισπανίας, στην Extremadura και στα βόρεια της επαρχίας Càceres. Η αυτόνομη κοινότητα της Εξτρεμαδούρα διαθέτει πλούσια ιστορία με μνημειώδη και καλλιτεχνικά κατάλοιπα, μερικά από τα οποία χρονολογούνται από τη ρωμαϊκή εποχή. Η Plasencia βρίσκεται στη Ruta de la Plata και στις όχθες του ποταμού Jerte. Είναι μια πόλη με μεσαιωνικό παρελθόν που εξακολουθεί να διατηρεί τα τείχη και τους πύργους της, ενώ οι πεζόδρομοι του ιστορικού κέντρου της πόλης είναι γεμάτοι με παλάτια και εμβληματικά σπίτια με κύρια αξιοθέατα το Parador de Plasencia, την Plaza Mayor και τους δύο καθεδρικούς ναούς, τον Vieja και τον Nueva.

Η 18η Ευρωπαϊκή Εβδομάδα Ποδηλατικού Τουρισμού (ECTW, 2024) διοργανώθηκε από 29 Ιουνίου έως 6 Ιουλίου 2024 στη Vila Pouca de Aguiar της Πορτογαλίας, μια πόλη 13.000 κατοίκων, που βρίσκεται σε υψόμετρο 771 μέτρων. Η Vila Pouca de Aguiar είναι κοντά στον ποταμό Douro, ευνοϊκή για τον ποδηλατικό τουρισμό με τους μικρούς της δρόμους σε μια βουκολική φύση. Η πόλη αυτοαποκαλείται πρωτεύουσα του γρανίτη, από την εξαιρετική ποιότητα του μαρμάρου από τα ορυχεία που εκμεταλλεύονται στην περιοχή. Τα ιαματικά λουτρά Pedras Salagas, από όπου αντλούνται τα νερά της διάσημης μπύρας Bock, απέχουν 6,5 χιλιόμετρα και φιλοξένησαν την τελετή έναρξης της εκδήλωσης. Το κλίμα είναι ωκεάνιο με εύκρατα καλοκαίρια λόγω του κοντινού Ατλαντικού Ωκεανού, με μέσες καλοκαιρινές θερμοκρασίες περίπου 20°C – 27°C τον Ιούλιο.

Η 19η Ευρωπαϊκή Εβδομάδα Ποδηλατικού Τουρισμού (ECTW, 2025) (Εικόνα 11) θα διοργανωθεί στο Prayssac (Γαλλία) - από 5 έως 12 Ιουλίου 2025. Η προθεσμία εγγραφής και πληρωμής έχει οριστεί για τις 8 Ιουνίου 2025. Ο αριθμός των συμμετεχόντων που μπορούν να φιλοξενηθούν σε καλές συνθήκες ορίζεται από τους διοργανωτές στα 2.500 άτομα. Η ζήτηση αναμένεται μεγαλύτερη αλλά μόλις συμπληρωθεί ο προαναφερόμενος αριθμός, οι εγγραφές κλείνουν. Για τους/τις συνοδούς προβλέπεται πρόγραμμα επισκέψεων που θα επικεντρωθεί σε τουριστικούς χώρους με τη συνοδεία γαλλόφωνων και αγγλόφωνων ξεναγών.

Εικόνα 11: Λογότυπο 19ης Εβδομάδας ποδηλατικού Τουρισμού, 2025

Πηγή: (ECTW, 2025) European Cycle Touring Week. Λογότυπο, ελεύθερο για χρήση. <https://uect.org/fr/semaine-europeenne/vila-pouca-de-aguiar-2024/infos-generales>

Η ανάδειξη των παραπάνω τουριστικών προορισμών με την ποδηλατοτουριστική πρωτοβουλία είναι προφανής και αποτελεί μια εξαιρετική πρακτική. Οι 19 επαναλήψεις δείχνουν ότι στην Ευρώπη υπάρχει ένα σταθερό και αυξανόμενο τμήμα τουριστικής ζήτησης για ποδηλατικό τουρισμό. Η επιλογή διαφορετικής πόλης κάθε χρονιά στον ευρωπαϊκό χώρο δίνει τον τόνο της ενότητας των χωρών και κοινωνιών υποδοχής κάτω από την ομπρέλα των κοινών αξιών και ενδιαφερόντων, και εν προκειμένω της περιβαλλοντικά συνειδητοποιημένης άθλησης, της ποδηλασίας. Η επιτυχία του εγχειρήματος επιβεβαιώνεται σε βαθμό τέτοιο που οι διοργανωτές αναγκάζονται να δημιουργούν οροφές συμμετοχών, οι οποίες βέβαια καθορίζονται από τη φέρουσα ικανότητα της κάθε περιοχής, αλλά και αποδεικνύουν στην πράξη την υπερβάλλουσα ζήτηση για το τουριστικό αυτό προϊόν.

4.2. Maratona dles Dolomites (Ιταλία)

Κοιτάζοντας πίσω στο χρόνο, καταλαβαίνει κανείς το ιστορικό βάθος των θεσμών που σχετίζονται με τον ποδηλατοτουριστικό τουρισμό. Το 1987, μια ομάδα επιχειρηματιών άρχισαν έναν ποδηλατικό αγώνα που, ξεκινώντας από την Alta Badia, θα διερχόταν από τα ορεινά περάσματα στους Δολομίτες, περάσματα που έχουν αποτελέσει ορόσημο στην παγκόσμια ποδηλασία, με οργάνωση και ασφάλεια, χωρίς την παρενόχληση μηχανοκίνητων οχημάτων.

Όταν έγινε ο πρώτος ποδηλατοτουριστικός Μαραθώνιος, «Maratona» (Maratona, 2025^a) δεν υπήρχε αναγνώρισή του από την UCI ως Granfondo, ενώ η ζωντανή τηλεοπτική μετάδοση ήταν αδιανόητη. Η επιτυχία του εγχειρήματος υπερέβη, ωστόσο, τις προσδοκίες των διοργανωτών του. Σύντομα το «Maratona dles Dolomites» θα γινόταν ένα από τα πιο διάσημα Granfondo παγκοσμίως και θα έφτανε να θέτει όριο τις 10.000 συμμετοχές.

Για παράδειγμα, στον Maratona dles Dolomites του 2019, συμμετείχαν 9038 ποδηλάτες και ποδηλάτισσες και τερμάτισαν 8849, εξ αυτών 926 γυναίκες. Ιταλοί ήταν οι 4572 και διεθνείς επισκέπτες οι 4466, ήτοι το 50%. Εξ αυτών Γερμανοί 1099, Εγγλέζοι 987, Ολλανδοί 723, κλπ., Τούρκοι 3, Έλληνες 2, με τους/τις συνοδούς τους να κατακλύζουν τα υπέροχα ορεινά χωριά στους Δολομίτες, τα οποία συμβάλλουν και συντηρούν, εδώ και 37 χρόνια, την τουριστική ανάπτυξη της περιοχής.

Στην Εικόνα 12 παρουσιάζονται οι νικητές, άνδρες και γυναίκες, των τελευταίων ετών.

Εικόνα 12: Πίνακας νικητών και νικητριών Maratona dles Dolomites

Έτος	Διαδρομή	Νικητής και Χώρα / Φύλο	Χρόνος
2024	138 km	Orlando Giuseppe (Ita)	4h 30'
		Simenc Laura (Slo)	5h 30'
2023	138 km	Ruffaut Loïc (Fra)	4h 29'
		Arnaudo Samantha (Ita)	5h 05'
2022	138 km	Stagni Stefano (Ita)	4h 27'
		Maltha Martha (Ned)	5h 12'
2021	138 km	Cini Fabio (Ita)	4h 31'
		Maltha Martha (Ned)	5h 17'
2020	Δεν διεξήχθη λόγω του Covid-19		
2019	138 km	Elettrico Tommaso (Ita)	4h 36'
		Rausch Christina (Ger)	5h 22'

Πηγή: Maratona (2025b) Hall of Fame.

Ο 38ος Maratona dles Dolomites 2025 (Alta Badia, 2025) είναι ημερήσιος και προγραμματίζεται για τις 6 Ιουλίου 2025. Η διάρκεια καθορίζεται από 06.30 έως 17.00. Ο αγώνας διεξάγεται σε δύο διαδρομές, η μεγάλη, «Maratona» των 138 χιλιομέτρων και η μεσαία των 106 χιλιομέτρων. Υπάρχει και μικρή διαδρομή των 55 χλμ. Οι αθλητές ομαδοποιούνται ανάλογα με την ποδηλατική τους επίδοση, είτε σε προηγούμενη διοργάνωση του ίδιου αγώνα, είτε με αντίστοιχες επιδόσεις. Οι ταχύτεροι αθλητές εκκινούν στο πρώτο γκρουπ και ακολουθούν τα επόμενα με διαφορά ενός λεπτού. Το πρόγραμμα προβλέπει τους χρόνους και όλες τις λεπτομέρειες του αγώνα. Ειδικότερα, στις 6.30 π.μ. δίδεται η εκκίνηση από τη La Villa. Από τις 8.30 π.μ. οι πρώτοι αναβάτες περνούν από την Corvara. Από τις 10:00 αναμένεται η άφιξη των πρώτων ποδηλατών της μεσαίας διαδρομής. Από τις 11:00 αναμένεται η άφιξη των πρώτων συμμετοχών στη διαδρομή του Maratona. Από τις 12 το μεσημέρι και μετά γίνεται Pasta Party στον χώρο άφιξης στην Corvara. Ο αγώνας κλείνει στις 17:00 με όσους ποδηλάτες έχουν καθυστερήσει να μεταφέρονται με οχήματα «σκούπα».

Στον Maratona δεν γίνονται δεκτές εγγραφές από συμμετέχοντες στους οποίους έχει επιβληθεί κύρωση από την αθλητική και/ή την τακτική δικαιοσύνη για λόγους που σχετίζονται με το ντόπινγκ. Ο Maratona 2025 έχει, όπως και οι προηγούμενοι αγώνες, έναν κλειστό αριθμό εγγραφών που κατανέμονται εξίσου μεταξύ Ιταλών και διεθνών διαγωνιζομένων, γεγονός που διασφαλίζει και συντηρεί τη διεθνή απήχηση του αγώνα τόσο στην αθλητική όσο και τουριστική του διάσταση. Οι βραβεύσεις των πρώτων συνοδεύονται με μουσική και happenings. Η τουριστική

διάσταση του αγώνα υποστηρίζεται από συμβεβλημένους και πιστοποιημένους από τη διοργάνωση tour operators, μέσω των οποίων η πρόσβαση και η διαμονή των συμμετεχόντων και των συνοδών τους διευκολύνεται σημαντικά (Maratona, 2025c).

Παράλληλα με τον οργανωμένο αγώνα στις παραπάνω διαδρομές, υπάρχει σε εξέλιξη η «Dolomites Bike Day» (DBD, 2025) από τις 8:30 π.μ. έως τις 14:30, μια μέρα απόλυτης ποδηλατικής ελευθερίας και απόλαυσης σε εναλλακτικές διαδρομές γύρω από την Alta Badia και την Arabba. Ένα μονοήμερο φεστιβάλ στα ορεινά περάσματα της ιστορίας της ποδηλασίας όπως τα Passo Valparola, Passo Falzarego και Passo Campolongo, μια κυκλική περιήγηση μήκους 51 χιλιομέτρων που τρέχει κατά μήκος των δρόμων που συνδέουν τις κοιλάδες Ladin της Alta Badia στο Νότιο Τιρόλο καθώς και το Livinallongo και το Ampezzo στο Belluno. Αυτή η δωρεάν και μη ανταγωνιστική διοργάνωση απευθύνεται σε ποδηλάτες όλων των επιπέδων, είτε χρησιμοποιούν ποδήλατο δρόμου, ποδήλατο βουνού, ηλεκτρικό ποδήλατο (e-bike), διθέσιο ποδήλατο (tandem), ιστορικό (vintage) ποδήλατο, ή ποδήλατο με τρέιλερ για παιδιά. Σύμφωνα με τη διοργάνωση, «Ο καθένας μπορεί να κάνει πετάλι όπως θέλει».

4.3. Chasing Cancellara (Ελβετία)

Το Chasing Cancellara (Cancellara, 2025) είναι μια αθλητική – τουριστική σειρά εκδηλώσεων για λάτρεις της ποδηλασίας όλων των επιπέδων σε εμβληματικές ποδηλατικές διαδρομές της Ελβετίας. Οι συμμετέχοντες και οι συμμετέχουσες ποδηλατούν σε άμιλλα με συναδέλφους τους από πολλές χώρες και ανακαλύπτουν τις φυσικές ομορφιές της Ελβετίας. Τα διαφορετικά προφίλ διαδρομής προσφέρουν κάτι για όλους στην ελβετική ορεινή ύπαιθρο. Για το 2025 προγραμματίζονται τρεις διοργανώσεις, διαφορετικών απαιτήσεων.

Πρώτη διοργάνωση: Βέρνη – Τσέρματ, στις 28.06.2025. Η διαδρομή είναι η μεγαλύτερη και η πιο δύσκολη. Η απόσταση είναι 275 χλμ. με 5500 μ. υψομετρικά και περιλαμβάνει επικές ποδηλατικές αναβάσεις. Η τοποθεσία εκκίνησης είναι το Turnhalle Rain, Ittigen και η τοποθεσία τερματισμού είναι το Obere Mattenstrasse, Zermatt. Έχουν προγραμματιστεί έξι ζώνες σίτισης στη διαδρομή. Η εκκίνηση είναι στις 02:00 π.μ. και το όριο τερματισμού είναι μετά από 18 ώρες, στις 20:00 μ.μ.

Δεύτερη διοργάνωση: Ζυρίχη – Άντερματ, στις 16.08.2025. Η διαδρομή έχει μήκος 194 χλμ. με 4200 μ. υψομετρικά. Η τοποθεσία εκκίνησης είναι το Saalsporthalle της Ζυρίχης και η τοποθεσία τερματισμού είναι η Piazza Gottardo, Andermatt. Η διαδρομή οδηγεί σε λοφώδες έδαφος κατά μήκος της λίμνης της

Ζυρίχης στο Glarnerland και τέλος πάνω από το πέρασμα Klausen στο Άντερματ. Προγραμματίζονται πέντε ζώνες σίτισης. Η εκκίνηση είναι στις 02:30 π.μ. και το όριο τερματισμού είναι μετά από 12,5 ώρες, στις 17:00 μ.μ.

Η τρίτη διοργάνωση είναι το Granfondo «Vaduz», στις 20.09.2025. Είναι η λιγότερο απαιτητική και πιο προσιτή στο ευρύτερο κοινό από τις τρεις διαδρομές και προσφέρεται σε Granfondo 92 χλμ. και 1700 μ. υψομετρικών, και Mediofondo 60 χλμ. με 1100 μ. υψομετρικά.

Στο πλαίσιο πελατοκεντρικής προσέγγισης και για να υπάρχει ανταπόκριση στις ανάγκες και τις προτιμήσεις διαφόρων κατηγοριών συμμετεχόντων, υπάρχουν οι παρακάτω διαθέσιμες επιλογές συμμετοχής και υποστηρικτικές υπηρεσίες. Οι «Singles» κατακτούν όλη την πορεία μόνοι τους με την προβλεπόμενη μόνο υποστήριξη από τη διοργάνωση. Τα «Ζευγάρια» αποτελούνται από δύο αναβάτες, που ολοκληρώνουν ολόκληρη την πορεία μαζί. Όμως επιτρέπεται να κάνουν αλλαγές στην κεφαλή του ζεύγους και να δημιουργούν ευνοϊκό slipstream. Τα «Relays» αποτελούνται από δύο αναβάτες που σκυταλοδρομούν, δηλαδή ποδηλατούν τη διαδρομή τμηματικά μεταξύ τους. Στις ομάδες αυτές επιτρέπεται ένα αυτοκίνητο υποστήριξης. Το «Happy Threesome» αποτελείται από τρεις αναβάτες, οι οποίοι οδηγούν όλη τη διαδρομή μαζί και επιτρέπεται με αλλαγές να δημιουργούν slipstream για τους άλλους. Τέλος, υπάρχει η δυνατότητα να κλειστεί εταιρικό πακέτο για τις εκδηλώσεις Chasing Cancellara, με τη συμμετοχή τουλάχιστον 8 ατόμων.

Ως γενικές υπηρεσίες στους συμμετέχοντες προσφέρονται parking, υπηρεσίες φωτογράφισης, φύλαξη τιμαλφών, showers, ηλεκτρονικό αρχείο GPX, οδικός χάρτης και κανονισμός. Όσον αφορά τον αγώνα προσφέρονται αριθμός συμμετοχής, συνοδεία μοτοσυκλετών, εθελοντές πρώτων βοθηθειών, ουδέτερο σέρβις αγώνα, προϊόντα διατροφής στην εκκίνηση και κατά μήκος της διαδρομής, ζώνες σίτισης στην πορεία, ηλεκτρονικό τσιπ μέτρησης χρόνου. Στον τερματισμό προσφέρονται μετάλλιο τερματισμού, δίπλωμα τερματισμού, βαθμολογίες, ποτό τερματισμού και γεύμα τερματισμού.

Το Chasing Cancellara έχει δεσμευτεί να παρακινεί όλο και περισσότερες γυναίκες να συμμετάσχουν στην ποδηλασία, σε συνεργασία με το #fastandfemaleSU, μια ελβετική ποδηλατική πρωτοβουλία με στόχο να αυξήσει την παρουσία των γυναικών στην ποδηλασία μειώνοντας τα εμπόδια εισόδου. Στο πλαίσιο αυτό, οι εκδηλώσεις Chasing Cancellara διασφαλίζουν ότι θα υπάρχουν κατηγορίες γυναικών σε όλες τις εκδηλώσεις τους. Οι γυναίκες θα βραβεύονται και θα λαμβάνουν τα ίδια βραβεία και έπαθλα με τους άνδρες τόσο τις ατομικές όσο και ομαδικές κατηγορίες.

Ο Fabian Cancellara είναι Ελβετός πρώην επαγγελματίας ποδηλάτης που αγωνιζόταν από το 2000 ως το 2016, με μεγάλες διακρίσεις. Όπως είδαμε, συνδυάζει αποτελεσματικά την ποδηλατική εμπειρία και τεχνογνωσία του με τις παροχές και διευκολύνσεις των εξειδικευμένων συνεργαζόμενων επιχειρήσεων διαμονής, εστίασης, μετακινήσεων και γενικών υπηρεσιών, που βασίζονται στην ευρύτερη τοπική παραγωγική βάση. Η επαγγελματική διοργάνωση και η άριστη σύζευξη της ποδηλασίας με το τουριστικό προϊόν μιας τουριστικά ανεπτυγμένης και οικολογικά συνειδητοποιημένης χώρας αποτελεί καλή πρακτική σε κάθε επίπεδο.

5. Συμπεράσματα

Όπως είδαμε με την παραπάνω παρουσίαση και ανάλυση διαφορετικών περιπτώσεων, η ενσωμάτωση του αθλητικού τουρισμού, και ειδικότερα της ποδηλασίας, στο τοπικό τουριστικό προϊόν δεν είναι εύκολη, ούτε είναι μια αυτόματη διαδικασία, που γίνεται απλά με τον καιρό. Η αθλητική παράδοση αλλά και η λανθάνουσα θετική προδιάθεση της κοινωνίας δεν αρκούν.

Όπως διαφάνηκε με την παρουσίαση υπαρχόντων θεσμών με περιορισμένη επιτυχία αλλά και ορισμένων καλών πρακτικών στην Ελλάδα και στην Ευρώπη, η επιτυχημένη ένταξη στο τουριστικό προϊόν προϋποθέτει τόσο σχετική με την ποδηλασία τεχνογνωσία, όσο και κοινωνική αποδοχή και ενσωμάτωση, πολιτιστική και οικονομική. Απαιτείται, δηλαδή, η συνεργασία των τοπικών αρχών, φορέων, του τοπικού παραγωγικού ιστού και του κοινού, με εξειδικευμένους tour operators και εξειδικευμένες επιχειρήσεις, με πιστοποίηση ή αναγνώριση από ποδηλατικές αρχές που ενισχύουν τη διεθνοποίηση του προϊόντος, προσφέρουν δέσμευση και εγγύηση για την ασφάλεια, την ποιότητα και την αναγνωρισιμότητα της κάθε διοργάνωσης. Όταν και όπου οι παραπάνω προϋποθέσεις συναντώνται, επιτυγχάνεται ανάπτυξη του αθλητικού τουρισμού, όπως είδαμε με τα προαναφερόμενα επιτυχημένα παραδείγματα.

Με την ανάπτυξη αυτή ενισχύεται η οικονομική και πολιτιστική ανθεκτικότητα των τόπων υποδοχής στον βαθμό που αναπτύσσονται δράσεις που εναρμονίζονται με την κουλτούρα και την τοπική παραγωγική βάση και υποστηρίζουν τοπικές επιχειρηματικές πρωτοβουλίες. Παράλληλα, μειώνεται η εποχικότητα με την επιλογή δραστηριοτήτων δωδεκάμηνης ελκυστικότητας. Η αναπτυξιακή αυτή κατεύθυνση έχει, επίσης, ισχυρή συνιστώσα περιβαλλοντικής ευαισθησίας και ήπιο περιβαλλοντικό αποτύπωμα, τόσο όσον αφορά το αστικό δομημένο περιβάλλον και υποδομές όσο και το φυσικό περιβάλλον. Το είδος αυτού του τουριστικού προϊόντος

απαιτεί ανάπτυξη κυρίως ήπιων (soft) παρά φυσικών (hard) υποδομών και ως εκ τούτου έχει την ελάχιστη περιβαλλοντική επιβάρυνση ανάμεσα σε άλλες αθλητικές-τουριστικές δραστηριότητες, όπως για παράδειγμα χιονοδρομικά κέντρα, γήπεδα γκολφ, ναυταθλητικές εγκαταστάσεις κ.ά., ενώ συμβάλλει στη διατήρηση του αρχιτεκτονικού ύφους και της πολιτιστικής κληρονομιάς. Αναφέρθηκαν στο κείμενο οι «αγώνες-μνημεία» που γίνονται σε τμήματα μεσαιωνικών πετρόστρωτων ή ακόμα και χωμάτινων δρόμων (Strade Bianche), οι οποίοι όχι μόνο διατηρούνται σε άριστη κατάσταση αλλά λειτουργούν ως τοπόσημα με παγκόσμια ακτινοβολία κι ελκυστικότητα. Αγώνες επαγγελματικοί, που οι ερασιτεχνικές / τουριστικές εκδοχές τους προσελκύουν χιλιάδες τουρίστες-αθλητές και αθλήτριες και τις οικογένειές τους, με οικολογικό και πολιτιστικό σεβασμό, και ζήτηση που κατά κανόνα υπερβαίνει την περιβαλλοντικό συνειδητοποιημένη (environmentally conscious) προσφορά. Επίσης, αγώνες ενταγμένοι στην κατηγορία «ποδηλασία για όλους», που με τις κατάλληλες συνεργασίες, όπως σημειώθηκε, γίνονται τοπόσημα περιοχών και λειτουργούν ως πολιτιστικός πόρος, τόσο ως κεφάλαιο όσο και ως τουριστικό αξιοθέατο.

Εν κατακλείδι, η ποδηλασία αποτελεί, όπως είδαμε, μία ταχύτατα αναπτυσσόμενη και πολλά υποσχόμενη αθλητική - τουριστική δραστηριότητα, και, με την προϋπόθεση της κοινωνικής αποδοχής και ενσωμάτωσης στον τοπικό θεσμικό και επιχειρηματικό οικοσύστημα, εντάσσεται αποτελεσματικά στο τουριστικό προϊόν. Λόγω της μαζικότητάς της και της ποικιλίας των τόπων και διαδρομών που μπορεί να καλύψει, έχει αξιόλογη αναπτυξιακή δυναμική τόσο σε μια περιφέρεια όσο και σε μια ολόκληρη χώρα, σεβόμενη τις κοινωνίες υποδοχής και αναδεικνύοντας το τοπικό φυσικό και ανθρωπογενές περιβάλλον στο μέγιστο βαθμό.

Βιβλιογραφία

Ελληνόγλωσση

- Αγγελίδης, Μ. (2022). Έξυπνες και ψηφιακές πόλεις στην Ευρωπαϊκή Ένωση: προκλήσεις και πολιτικές. Πρόταση 7/41 σελ. 430-440.
- Άγιοι (2025) Homepage <https://www.facebook.com/groups/484265904937327/> (ανακτήθηκε 25 Μαρτίου 2025).
- Δήμος Καρδίτσας (2003). Καρδίτσα, η πόλη του ποδηλάτου. <https://dimoskarditsas.gov.gr/karditsa-poli-tou-podilatou/> (ανακτήθηκε 25 Μαρτίου 2025).
- ΕΛΙΑ/MIET (2025). Επιθεώρησης Ποδηλατική και Αθλητική της Ανατολής. Εξώφυλλο περιοδικού https://lekythos.library.ucy.ac.cy/bitstream/handle/10797/26095/pod_issue1.pdf?sequence=1&isAllowed=y (ανακτήθηκε 25 Μαρτίου 2025).
- ΕΟΠ (2025a) Ελληνική Ομοσπονδία Ποδηλασίας. Ιστορική Αναδρομή. <https://hellenic-cycling.gr/istoriki-anadromi/> (ανακτήθηκε 25 Μαρτίου 2025).
- ΕΟΠ (2025b), Χρυσή Βαλκανιονίκης η Φασόη στη Ρουμανία, Αργυρή η Μηλάκη. <https://hellenic-cycling.gr/χρυσή-βαλκανιονίκης-η-φασόη-στη-ρουμα/> (ανακτήθηκε 4 Ιουνίου 2025).
- ΛΕΠΟΤΕ (2019). Πρόγραμμα Brevets 2019 [Αφίσα] www.brevets.gr/istoriko/2019 (ανακτήθηκε 25 Μαρτίου 2025).
- Madeinrikala (2018). Τρίκαλα: Ζωή ποδήλατο. Made in Trikala, 11.11.2018. <https://madeinrikala.gr/trikala-zoi-podilato/> (ανακτήθηκε 25 Μαρτίου 2025).
- Markompotsaris A. (2019). Ιστορία της Ελληνικής Ποδηλασίας: Ελληνική Εθνική Ομάδα Ποδηλασίας, Γύρος Bergamo, 1980 <https://www.facebook.com/groups/938723339814378/search/?q=bergamo> (ανακτήθηκε 25 Απριλίου 2025).
- ΠΕΠΑ (2025a). Ίδρυση. <https://pepa.gr/index.php/topics/topic/605> (ανακτήθηκε 25 Μαρτίου 2025).
- ΠΕΠΑ (2025b). Αρχείο Τερματισμάτων Σπαρτακιάδας. <https://www.pepa.gr/index.php/topics/topic/153> (ανακτήθηκε 25 Μαρτίου 2025).
- ΠΟΦΙ (2025). Ποδηλατοβόλτες Φίλων. <https://www.facebook.com/PodilatovoltesFilon.PoFi/> (ανακτήθηκε 1 Απριλίου 2025).
- Ροδιακή (2023, 26 Οκτωβρίου). Φάκελος Ποδηλατοδρόμιο Ρόδου. <https://mail.rodiki.gr/article/502787/fakelos-podhlatodromio-rodoy-einai-to-monadiko-sthn-ellada-kai-menei-n-axiropoihthei-apo-thn-eop> (ανακτήθηκε 25 Μαρτίου 2025).
- Stavrinoudis, T., Tsartas, P., Zagkotsi, S., Kyriakaki, A. & Vasileiou, M. (2010). *Τουρισμός και Περιβάλλον*. WWF Hellas.
- Τριανταφύλλου, Ν. (2018). Η Ελληνική Εθνική Ομάδα ποδηλασίας στο Tour of Bergamo, 1980. [Photograph by N. Triantafyllou] in *Historica-Greece, The Cycling Journal* <https://thecyclingjournal.gr/historica-greece/> (ανακτήθηκε 25 Μαρτίου 2025).

Ξενόγλωσση

- ACP (2025a). Audax Club Parisien: Clubs Organisateurs. https://www.audax-club-parisien.com/download/2023_BRM_club.pdf (Accessed on March 25, 2025).
- ACP (2025b). Audax Club Parisien: History. <https://www.audax-club-parisien.com/en/our-club/history/> (Accessed on March 25, 2025).
- ACP (2025c). Audax Club Parisien: Brevet des Randonneurs Mondiaux. <https://www.audax-club-parisien.com/en/our-organizations/brm-world/> (Accessed on March 25, 2025).
- ACP (2025c). Audax Club Parisien: Results – Country ranking. <https://www.audax-club-parisien.com/en/our-organizations/brm-world/#BRM-ACP> (Accessed on March 25, 2025).
- Alta Badia (2025). 38th Maratona dles Dolomites <https://www.altabadia.org/en/alta-badia-events/detail/event/38th-maratona-dles-dolomites-enel-luem> (Accessed on April 4, 2025).
- Belias, D., Velissariou, E., Kiriakou, D., Vasiliadis, L., Aspridis, G., Mantas, C., Roditis, A. & Koustelios, A. (2017). Greece as a sports tourism destination. Paper presented at: 4th International Conference of the International Association of Cultural and Digital Tourism (IACuDiT), with the theme “Innovative Approaches to Tourism and Leisure: Culture, Places and Narratives in a Sustainability Context”. Athens, Greece, May 25-27. <https://doi.org/10.13140/RG.2.2.30533.86242>
- Betteridge, A. (2022, March 5). “Strade Bianche” [Photograph]. <https://openverse.org/image/10e0e784-8d1b-4fc6-bd3b-527a7849e20c?q=strade+bianche&p=20> (Accessed on April 2, 2025).
- Ble (2025). Ble Cycling Club <https://blecyclingclub.gr/> (Accessed on April 1, 2025).
- Cancellara (2025). Chasing Cancellara <https://www.chasingcancellara> (Accessed on March 25, 2025).
- Capo Velo (2016). Capo Velo Cycling Collective: What you should know about Velodromes. <https://capovelo.com/what-you-should-know-about-velodromes/> (Accessed on March 25, 2025).
- Cretan Sports Cycling (2025a). About us. <https://cscycling.gr/about-us-new> (Accessed on March 25, 2025).
- Cretan Sports Cycling (2025b). Tour of Crete. https://cscycling.gr/toc_c_home/ (Accessed on March 25, 2025).
- Cycling Ranking (2025). <https://cyclingranking.com> (Accessed on March 25, 2025).
- Di Meo, G. (2024). The “Monuments” of cycling sport, a new type of mobile heritage. Bulletin of the Geographical Society of Liege. ISSN: 0770-7576 <http://doi.org/10.25518/0770-7576.7276> <https://doi.org/10.25518/0770-7576.7276>
- DBD (2025). Dolomites Bike Day <https://www.dolomitesbikeday.it/en/> (Accessed on April 4, 2025).
- ECTW (2023). European Cycle Touring Week. <https://uect.org/en/europeen-week/plasencia-2023> (Accessed on April 4, 2025).
- ECTW (2024). European Cycle Touring Week. <https://uect.org/fr/semaine-europeenne/vila-pouca-de-aguiar-2024/infos-generales> (Accessed on April 4, 2025).
- ECTW (2025). European Cycle Touring Week. <https://uect.org/en/europeen-week/prayssac-2025/general-informations-2> (Accessed on April 4, 2025).
- Gibson, H. J., Kaplanidou, K. & Kang, S. J. (2011). Small-scale event sport tourism: A case study in sustainable tourism. *Sport Management Review*, 15(2), pp.160–170. <https://doi.org/10.1016/j.smr.2011.08.013>

- Gkarane, S., Gianni, M. & Vassiliadis, C. (2024). Running toward Sustainability: Exploring Off-Peak Destination Resilience through a Mixed-Methods Approach—The Case of Sporting Events. *Sustainability*, 16, 576. <https://doi.org/10.3390/su16020576>
- Hood, E. (2012). Roger St. Pierre – One of Cycling’s Premier Historians and Archivists. *Velo Veritas*, 22 December. <https://www.veloveritas.co.uk/2012/12/22/roger-st-pierre-interview/> (Accessed on March 25, 2025).
- Ireland L. (2010, April 4). Tour of Flanders 2010 - The Muur [Photograph]. <https://www.flickr.com/photos/42101352@N07/4498493310> (Accessed on April 2, 2025).
- Kitroeff, A. (2005). Book review: Olympics in Athens 1896: The invention of the Modern Olympic Games. *Journal of Modern Greek Studies*, 23(1), 209-212. <https://dx.doi.org/10.1353/mgs.2005.0006>.
- Koenig-Lewis, N. & Bischoff, E.E. (2005). Seasonality research: the state of the art. *International Journal of Tourism Research*, 7, 201-219. <https://doi.org/10.1002/jtr.531>
- Korres, G. M., Pavlogeorgatos, G., & Kokkinou, A. (2017). Spatial Planning and Regional Growth: A Benchmarking Study for North-South Aegean and Crete. In G. Korres G, E. Kourliouros & M. Michailidis (Eds.), *Handbook of research on policies and practices for sustainable economic growth and regional development* (pp. 259-296). IGI Global Scientific Publishing. <https://doi.org/10.4018/978-1-5225-2458-8.ch024>
- Kotek, F. (2017, April 17). Paris-Roubaix 2017, S7 26 km [Photograph]. <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=57860471> (Accessed on April 2, 2025).
- KX3 (2025). KX3 Lifestyle and Coaching: The History of Women’s Cycling. <https://www.kx3lifestyleandcoaching.com/blog/the-history-of-women-s-cycling> (Accessed on June 4, 2025).
- L’ Etape Greece (2025). Presentation. <https://greece.letapeseries.com/presentation> (Accessed on March 25, 2025).
- Maditinos, Z., Vassiliadis, C., Tzavlopoulos, Y. & Vassiliadis, S. A. (2020). Sports events and the COVID-19 pandemic: assessing runners’ intentions for future participation in running events – evidence from Greece. *Tourism Recreation Research*, 46(2), 276–287. <https://doi.org/10.1080/02508281.2020.1847422>
- Maratona (2025a). Maratona dles Dolomites <https://www.maratona.it/en/faq2025> (Accessed on April 4, 2025).
- Maratona (2025b). Maratona dles Dolomites <https://www.maratona.it/en/hall-of-fame> (Accessed on April 4, 2025).
- Maratona (2025c). Maratona dles Dolomites <https://www.maratona.it/en/tour-operator-en> (Accessed on April 4, 2025).
- Messenger, Chas (1998). *Ride and be Damned*. Pedal Publishing.
- Milano-San Remo (2025). <https://milano-sanremo.org/en/> (Accessed on April 1, 2025).
- Mignot, J.-F. (2015). The history of professional road cycling. In D. Van Reeth & D. J. Larson (Eds.), *The economics of professional road cycling* (pp.7-31). Springer International. https://doi.org/10.1007/978-3-319-22312-4_2
- Mignot, J.-F. (2022). The history of professional road cycling and its current organizational structure. Paris-Roubaix Challenge (2025). <https://www.parisroubaixchallenge.com/en> (Accessed on April 1, 2025).

- Sioux (2025). <https://www.facebook.com/indians.sioux.mtb.gr/> (Accessed on April 1, 2025).
- St Pierre, Roger (1978). The milk race. *Cycling Year Book 1978*.
- Fotheringham, W. (2003, 13 December). Plans for the Tour of Britain to return. *The Guardian*.
- Strade Bianche (2025a). <https://gfstradebianche.it/en/2025-edition/> (Accessed on April 2, 2025).
- Strade Bianche (2025b). <https://gfstradebianche.it/en/entry-fee-partecipation/>
- UCI (2025a). Gran Fondo <https://www.uci.org/gran-fondo-uci/4WWg0UQUssLquAqXQGDXZ> (Accessed on March 25, 2025).
- UCI (2025b). The UCI <https://www.uci.org/the-uci/2QDMyzhoBXYWbVrsxge0EH> (Accessed on April 1, 2025).
- UCI (2025c). Disciplines <https://www.uci.org/disciplines/all/2tLnZMo6WrUBplRXDxyEi7> (Accessed on March 25, 2025).
- UCI (2025d). Cycling for All <https://www.uci.org/cycling-for-all/15MkCohbZHMmHLfxp2Usue> (Accessed on March 25, 2025).
- UCI (2025e) Le Cyclisme Feminin <https://fr.uci.org/le-cyclisme-feminin/4mLSVS9JjVsfxchbscypD1> (Accessed on June 4, 2025)
- UECT (2025). Union Europeenne de Cyclotourisme <https://uect.org/en/> (Accessed on April 4, 2025).

Alternative Tourism: Promotion of sports activities with a mild environmental footprint – the case of cycling

Nikolaos Vagionis

Abstract

Physical and sports activities are dynamically rising tourist attractions for various places. The same applies to Greece, with the added advantage that they act as an alternative to the established stereotype of mass sun, sea and sand tourism. These activities have significant potential for enriching the tourism product mix and attracting quality and responsible tourism. In Greece, however, while sports activities are integrated into the national culture, at least in theory, being linked to tradition and the natural environment, they have not been integrated into the tourism product to the extent that it would be possible, while only very recently they tend to gain the recognition and social acceptance they deserve.

In this article, after the delimitation of a sustainable development orientation for Tourism and within that of sports tourism, the evolution of cycling as a sports and social phenomenon is reviewed, and cases of cycling events in Greece and successful practices in other countries are analyzed. These events, while not being official athletic championships, have quality certificates and combine both the sports and tourism dimensions, along with an extroversion and international recognition that can consolidate local development and identity. The research question of the article is whether and under what conditions it is possible and feasible to effectively integrate them into the tourism product.

Keywords: alternative tourism, sports tourism, cycling, cyclotourism, tourism of mild environmental footprint